

Kvinnofrids- barometern 2019

En undersökning av kommunernas arbete mot mäns våld
mot kvinnor och våld i nära relationer

Juni 2019

Unizon samlar över 140 kvinnojourer, tjejjourer, ungdomsjourer och jourer mot sexuella övergrepp. Den gemensamma visionen är ett jämställt samhälle fritt från våld. Jourerna stöttar, skyddar, förebygger och påverkar, utifrån en kunskap om våld, genus och makt.

www.unizon.se | 08-642 64 01 | info@unizon.se
@unizonjourer #unizonjourer www.facebook.com/unizonjourer
Unizon, Elsa Brändströms gata 62 B, 129 52 Hägersten

Förord

I varenda kommun, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder, finns det män som hotar, misshandlar, våldtar och kränker kvinnor. I varenda kommun finns barn som tvingas uppleva pappas eller styvpappas våld mot mamma. Barn som upplever våld beräknas vara fler än 200 000 i Sverige. Under 2018 hade Unizons över 140 jourer 108 000 kontakttillfällen, främst med kvinnor och barn. På kvinnojourernas skyddade boenden bodde över 1 100 kvinnor och 1 185 barn.

I Kvinnofridsbarometern 2019 undersöker Unizon för tredje gången kommunernas arbete mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Kommunerna får själva svara på hur de resursätter och prioriterar arbetet. Resultatet är nedslående. Kommunernas arbete blir totalt sett inte bättre, förändringen går alldeles för långsamt. Detta trots att mäns våld mot kvinnor är ett av våra största samhällsproblem och att det är 12 år sedan Socialtjänstlagen skärptes för kvinnors och barns rätt till stöd och skydd.

Unizons Kvinnofridsbarometer 2019 visar att kvinnofridsarbetet i många av landets kommuner fortfarande inte är prioriterat eller strukturerat. Arbetet brister både i skydd- och stödsatser för kvinnor och barn och i arbetet med att få förövare att sluta utöva våld och hållas ansvariga för våldet.

Regering och riksdag har beslutat om en omfattande nationell strategi för att mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Trots detta genomsyrar inte de nationella målen kommunernas prioriteringar. Nationella mål, riktlinjer och föreskrifter är avgörande för att det praktiska, vardagliga arbetet ska finnas, men det måste implementeras. Om och om igen måste chefer och ledare visa vad som är viktigt.

I varenda kommun finns hem i vilka barn tvingas uppleva pappas våld mot mamma. Hem som inte är trygga och säkra för barn att leva i. Det måste därför finnas rutiner och resurser för att stötta och skydda våldsutsatta kvinnor och deras barn, både akut och långsiktigt i alla kommuner. Det gäller tillgång till stöd och skydd av hög kvalitet där kvinnor och barn får hjälp med att avlasta skuld och skam och där de får tillgång till en värld utan mäns våld och förtryck. Det behövs tillgång till en ny bostad, skolgång och förskola för barn på skyddat boende och insatser riktade mot förövaren för att han ska sluta utöva våld. Allt detta blir bättre om kommun och idéburna organisationer utan vinstintresse har ett långsiktigt samarbete och om närliggande kommuner samarbetar, samt att kommunen själv förstärker stödkedjan med egen verksamhet. Ett ansvarsfullt kvinno- och barnfridsarbete kräver systematik i form av behovsanalyser, mål och uppföljning. Det kräver kompetens och mod hos både chefer och ansvariga handläggare. Det kräver också prioritet och tydligt ledarskap från kommunens politiska ledning. I Kvinnofridsbarometern ställer vi frågor kring allt detta, och gör en helhetsbedömning av varje kommuns förutsättningar och ambitioner för arbetet med att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Vi hämtar vår kunskap om vad som utgör ett fungerande kvinnofridsarbete från forskning, statliga utredningar och inte minst från de över 108 000 kontakttillfällen våra medlemsjourer har varje år. De idéburna, icke vinstdrivande jourerna utför sedan 40 år tillbaka merparten av landets stöd- och skyddsinsatser för kvinnor, tjejer och barn som utsatts för mäns våld. De bedriver också utifrån detta förebyggande arbete och påverkar politiken lokalt, regionalt och nationellt. Tack vare decennier av feministiskt påverkansarbete sker numera mycket av jourernas arbete i nära samarbete med kommunerna. Detta är unikt i världen och har varit ett framgångsrecept för jämställdhetsarbetet i stort, men särskilt gällande frågor om mäns våld mot kvinnor och våld mot barn.

Det råder inte längre någon tvekan att kommunerna har ansvaret att säkerställa stöd och skydd. Men stat och idéburna organisationer är minst lika viktiga. Resultaten i Kvinnofridsbarometern 2019 visar att arbetet måste fortsätta med full kraft och att vi är många som måste arbeta hårt tillsammans.

Vår förhoppning är att Kvinnofridsbarometern ska vara till hjälp för att synliggöra både förbättringsområden och goda exempel för att föra kvinnofridsarbetet framåt och vi hoppas att den kommer till användning för arbetet för ett jämställt samhälle fritt från våld för alla!

*Olga Persson, generalsekreterare Unizon och
Zandra Kanakaris, ordförande Unizon*

Sammanfattning

Mäns våld ett problem i alla kommuner

I varenda kommun, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder, finns det män som hotar, misshandlar, våldtar och kränker kvinnor. I varenda kommun finns barn som tvingas uppleva pappas eller styvpappas våld mot mamma.

Kvinnofridsbarometern, som nu genomförs för tredje gången, visar att kvinnofridsarbetet i många av landets kommuner fortfarande inte är prioriterat eller strukturerat. Det finns stora brister när det gäller skyddsinsatser och stöd till kvinnor och barn, samt stöd för att förövare ska sluta att utöva våld. När vi jämför de tre undersökningarna har vi svårt att identifiera några påtagliga framsteg, och i vissa fall ser vi tecken på försämringar. Detta trots att mäns våld mot kvinnor är ett av våra största samhällsproblem och det är tio år sedan Socialtjänstlagen skärptes.

Kvinnofridsarbete fortsatt utan mål och struktur

Kommunerna ska arbeta systematiskt mot mäns våld men enbart fyra av tio kommuner uppger att de har mätbara mål för arbetet. Färre än hälften av kommunerna har kartlagt förekomsten av våld och behovet av stöd och skydd i kommunen. I Kvinnofridsbarometern 2015 hade sex av tio kartlagt eller analyserat förekomsten av våld. Att kartlägga våldet är grundläggande för att kunna ge stöd och skydd till kvinnor och barn och för att kunna arbeta förebyggande mot mäns våld. Hälften av kommunerna har inte utvärderat arbetet de senaste två åren och fyra av tio har inte avsatt särskilda medel för arbetet med kvinnofrid.

Svagt mandat och brist på fördjupad kunskap

Nära hälften av alla kommuner svarar att de har kvinnofridsteam. Nära sex av tio uppger att de har en kvinnofridssamordnare som i första hand arbetar övergripande, antingen tillsvidareanställd eller projektanställd. Det pekar på en viss förbättring jämfört med tidigare år. Samtidigt uppger drygt var tionde kommun att de varken har kvinnofridsteam, kvinnofridssamordnare eller kvinnofridshandläggare.

Positivt är att drygt åtta av tio kommuner säkerställer att alla medarbetare inom socialtjänsten har grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor/våld i nära relation. 2015 säkerställde sju av tio kommuner detta. När det gäller handläggare som utreder behov hos våldsutsatta kvinnor och barn uppger nära var tredje kommun att alla handläggare har gått fördjupande utbildningar inom området. I sju kommuner har inga handläggare gått fördjupande utbildning, och i drygt sex av tio kommuner har vissa men inte alla handläggare gått grundläggande eller fördjupande utbildning. I och med regeringens beslut att göra mäns våld mot kvinnor till en obligatorisk del i grundutbildningen för bland annat socionomer hoppas vi att denna siffra i nästa kvinnofridsbarometer ökat till 100 procent.

Bostad

Endast drygt sex av tio kommuner ger våldsutsatta kvinnor stöd i att få tillgång till permanent bostad enligt rutin. Det märks på kvinnojourerna, som är fulla med kvinnor och barn som är redo att flytta vidare men blir kvar allt längre på jourerna på grund av bostadsbristen och bristen på stöd. Det gör i sin tur att jourerna tvingas neka nya kvinnor och barn som söker skydd. 2014 bodde kvinnor på Unizons kvinnojourers skyddade boenden i snitt 50 dygn, 2018 bodde kvinnor i snitt 66 dygn. Kommunen är ansvarig att underlätta för kvinnor och barn som utsatts för våld att få en ny bostad, enligt Socialtjänstlagen.

Barns grundläggande rättigheter tillgodoses inte

Sex procent av kommunerna uppger att de saknar kompetens eller verksamhet som kan garantera stöd och skydd för barn som upplevt våld. Även om det är en lägre andel än i förra barometern så är det anmärkningsvärt, då barns ställning som brottsoffer och rätt till stöd, när de hört eller sett pappas våld mot mamma eller blivit direkt utsatta för våld av en förälder, är lagstadgat. Det är mycket oroande att barn inte tillgodoses grundläggande rättigheter till stöd och skydd.

Fler kommuner godkänner insatser för barn utan förövarens godkännande

Drygt åtta av tio beviljar insatser till barn under 18 år även om inte båda vårdnadshavarna godkänner. Lagen har ändrats så att detta numera är möjligt, och här tycks en viss förbättring ha skett över tid. 2017 beviljade tre av fyra kommuner insatser med en vårdnadshavares godkännande.

Skolgång

Tre av fyra kommuner saknar rutiner för att säkra skolgång för barn i skyddat boende, en anmärkningsvärd siffra då det råder skolplikt. Att gå i skolan är en av de enskilt viktigaste faktorerna för att ett barn som tvingats fly sitt hem och bo i skyddat boende ska rehabiliteras och må bättre.

Förebyggande arbete och beteendeförändrande insatser för förövaren

Lite drygt hälften av kommunerna har under de två senaste åren genomfört regelbundna aktiviteter i syfte att förändra attityder till våld och genus. En dryg fjärdedel av kommunerna gör inga insatser alls för att motivera förövare till beteendeförändring.

Fler har särskild kompetens - men långt ifrån alla

Fler kommuner har särskild kompetens eller verksamhet som garanterar att speciellt sårbara grupper kan få rätt stöd jämfört med tidigare. Dock saknar många kommuner särskild kompetens eller verksamhet för flera grupper. LHBTQ-personer, kvinnor utan permanent uppehållstillstånd och kvinnor med funktionsnedsättning är de grupper som har sämst förutsättningar att få stöd i kommunerna.

Jourer värderas högt - men långsiktiga överenskommelser saknas

Nära sex av tio kommuner uppger att de har en överenskommelse med lokal kvinnojour, och i de flesta fall är finansiering inskrivet i överenskommelsen. Vanligast är att finansiering sker ett år i taget. 15 procent av kommunerna erbjuder dock finansiering tre år i taget, något som skapar bättre förutsättningar för långsiktighet inom jourerna.

Enbart var femte kommun har en skriftlig överenskommelse med en tjej- eller ungdomsjour, av dem har 16 procent finansiering inskrivet i överenskommelsen. Detta trots att tjej- och ungdomsjourerna under 2018 var Sveriges största aktör för stöd på nätet med nära 53 000 stödkontakter.

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
Rankning Kvinnofridsbarometern 2019	7
Begrepp	8
Metod	10
Stöd och skydd	11
Fler än hälften av kommunerna saknar kartläggning och behovsanalys	11
Avsaknaden av behovsanalyser innebär fullbelagda jourer	12
Fakta: Rekommenderade utgångspunkter för kommunernas behovsanalyser	12
Tre av fyra använder sig av ideella kvinnojourer för att erbjuda skyddat boende	12
Ideella jourer fyller en viktig funktion i kommunerna	13
Ideella jourer är en viktig kunskapskälla i kommunernas arbete med kvinnofrid	13
Ideella jourer har en viktig roll i många kommuner	14
Många kommuner saknar kompetens för särskilda behov	15
Fakta: Skydd och stöd till våldsutsatta asylsökande och papperslösa kvinnor	16
Nära fyra av tio ger inte stöd till permanent bostad efter våldsutsatthet	16
Fakta: Våldsutsatta blir bostadslösa	17
Nära hälften arbetar för att förändra attityder	18
Nära tre av tio kommuner arbetar inte alls med att motivera förövare att delta i beteendeförändrande insatser	19
Majoritet ger finansiering för ett år i taget	19
Fakta: Kortsiktig, bristfällig och osäker finansiering	20
Skriftliga överenskommelser med kvinnojourer i nära sex av tio kommuner	21
Tjej- och ungdomsjourerna står utan ekonomisk bas	22
Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:	23
Barn som upplever våld	24
Få kommuner har skriftlig rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende	24
Fyra av fem kommuner beviljar insatser även om bara en vårdnadshavare godkänt	26
Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:	27
Kompetens, resurser och prioritet	28
Brister i systematiskt arbete i många kommuner	28
Sju av tio socialchefer har gått utbildning inom området	29
En av tio kommuner saknar helt en funktion för kvinnofridsarbete	30
Nära hälften saknar permanent kvinnofridssamordnare	30
Flera kommuner saknar kvinnofridsteam	30
Kvinnofridssamordnare på kommunövergripande nivå en framgångsfaktor	31
Nära tre av tio saknar rutin för att ställa frågor om våld inom socialtjänsten	32
Drygt åtta av tio säkerställer att alla medarbetare har grundläggande kunskaper	33
Samtliga kvinnofridshandläggare har gått fördjupade utbildningar i tre av tio kommuner	33
Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:	34
Källförteckning	35
Rankning för Sveriges kommuner	36
Metod för rangordning	39
Betygskriterier	40
Unizons manifest	42

Kvinnofridsbarometern 2019

Rankning

Undersökningen har resulterat i en ranking av kommunernas arbete, baserat på en sammanräkning utifrån ett i förhand bestämt poängsystem. För hela listan se bilaga längst bak i rapporten.

Kommuner topp 10

1. Trollhättans stad	Västra Götalands län
2. Sigtuna kommun	Stockholms län
3. Solna stad	Stockholms län
4. Karlstads kommun	Värmlands län
5. Göteborgs stad	Västra Götalands län
6. Jönköpings kommun	Jönköpings län
7. Nyköpings kommun	Södermanlands län
8. Uppsala kommun	Uppsala län
9. Hörby kommun	Skåne län
10. Lunds kommun	Skåne län

Kommuner botten 10

167. Höganäs kommun	Skåne län
168. Malå kommun	Västerbottens län
169. Stenungsunds kommun	Västra Götalands län
170. Tanums kommun	Västra Götalands län
171. Gnosjö kommun	Jönköpings län
172. Hultsfreds kommun	Kalmar län
173. Nordmalings kommun	Västerbottens län
174. Tranås kommun	Jönköpings län
175. Älvkarleby kommun	Uppsala län
176. Vansbro kommun	Dalarnas län

Begrepp

Kvinnofrid

Ett samlingsbegrepp för kvinnors rätt till frihet från mäns våld i nära relationer utifrån en förståelse om makt- och genusstrukturer. Härstammar från lagstiftningen om kvinnofridskränkning.

Grov kvinnofridskränkning

4 kap. 4 a § brottsbalken
Den som begår brottsliga gärningar enligt 3, 4, 6 eller 12 kap. eller enligt 24 § lagen (1988:688) om kontaktförbud mot en närstående eller tidigare närstående person, döms, om var och en av gärningarna utgjort led i en upprepad kränkning av personens integritet och gärningarna varit ägnade att allvarligt skada personens självkänsla, för grov fridskränkning till fängelse i lägst nio månader och högst sex år.

Har gärningar som anges i första stycket begåtts av en man mot en kvinna som han är eller har varit gift med eller som han bor eller har bott tillsammans med under äktenskapsliknande förhållanden, ska han i stället dömas för grov kvinnofridskränkning till samma straff. Lagen faller under allmänt åtal. Det betyder att åklagaren väcker talan åt samhällets räkning och kan göra det utan att kvinnan själv behöver anmäla brottet.

Mäns våld mot kvinnor

Varje könsrelaterad våldshandling som resulterar i fysisk, sexuell eller psykisk skada eller lidande för kvinnor, samt hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, vare sig det sker i det offentliga eller privata livet.

Våld i nära relationer

Alla former av våld, så som ovan, mellan närstående i både heterosexuella och samkönade relationer och andra släktrelationer.

Barn som upplever våld

Barn som hört eller sett mamma bli psykiskt, sexuellt eller fysiskt våldsutsatt av pappa eller styvpappa. 77 procent av barnen befinner sig i samma rum eller till och med i föräldrarnas famn när pappa slår mamma¹. Denna term används för att tydliggöra barnets fysiska och psykiska nästintill direkta upplevelse av våldet. I lagstiftningen används termen *bevittna våld*.

¹ Barn som bevittnat våld mot mamma – en studie om kvinnor och barn som vistas på kvinnojourer i Göteborg, Almqvist, K & Broberg, A, Göteborg; Göteborg stad: 2004.

Skyddat boende	Boendeinrättning som tillhandahåller platser för heldygnsvistelse avsedda för personer som behöver insatser i form av skydd mot hot, våld eller andra övergrepp tillsammans med andra relevanta insatser, enligt Socialstyrelsen.
Kvinnojour	Verksamhet som arbetar med att ge skydd och stöd till våldsutsatta kvinnor, barn och i vissa fall män, utifrån ett bemötande baserat på ett makt- och genusperspektiv.
Tjejjour	Verksamhet som arbetar med att stötta och stärka unga som definierar sig som tjejer, utifrån ett bemötande baserat på ett makt- och genusperspektiv.
Ungdomsjour	Verksamhet som arbetar med att stötta och stärka unga oavsett kön, utifrån ett bemötande baserat på ett makt- och genusperspektiv.
Kvinnofridssamordnare	Kan också kallas kvinnofridsstrateg, samordnare för våld i nära relationer, familjefridssamordnare eller liknande. Funktion inom kommunen med ansvar att samordna kvinnofridsinsatser.
Inriktningsbeslut	Ett beslut som indikerar hur ett verksamhetsområde ska utföras framåt i tiden och som ger förvaltningen möjlighet att jobba vidare med detaljerna.
Socialtjänstlagen	Ramlag som reglerar kommunernas ansvar inom socialtjänstverksamhet. Kap 5 § 11 stadgar kommunernas ansvar att ge stöd och hjälp för våldsutsatta kvinnor och deras barn.

Metod

Kvinnofridsbarometern bygger på en enkät till landets 290 kommuner som skickades ut hösten 2018. Frågorna arbetades fram av en projektgrupp bestående av experter på Unizon. I gruppen deltog även Agenda PR som genomförde undersökningen.

Webbenkäten skickades till kommunernas registratorer, som uppmanades att vidarebefordra undersökningen till den som är högst ansvarig för frågor som rör kvinnofrid. Enkäten skickades via e-post 12 november. Den 4 december och 19 december skickades påminnelser ut till alla respondenter som ännu inte svarat. Svarstiden förlängdes därefter till 11 januari.

177 kommuner har besvarat enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 61 procent. Några specifika gemensamma nämnare mellan de kommuner som inte svarat på enkäten har inte kunnat identifieras och både stora och små kommuner har deltagit. Kommuner från såväl storstadsregioner som landsbygd ingår, och den geografiska spridningen över Sverige är god.

176 kommuner har svarat på minst 12 av de totalt 17 frågorna och har rangordnats utifrån de poäng de erhållit på respektive fråga. Metoden för hur rangordningen genomförts beskrivs i kapitlet *Metod för rangordning*.

Kvinnofridsbarometern innehåller frågor om hur arbetet är organiserat, arbetssätt, insatser, förebyggande åtgärder och kompetens inom förvaltningen. En granskning på plats i kommunerna där varje enskilt område kontrolleras skulle kunna ge en delvis annorlunda bild, men resultaten i undersökningen bedöms vara relevanta att använda för att ge en bild av kommunernas arbete med kvinnofrid i Sverige idag.

Under de år Kvinnofridsbarometern har genomförts har olika kommuner valt att besvara undersökningen. Det är alltså inte samma kommuner som ingår i de olika barometrarna. Antalet deltagande kommuner skiljer sig också åt mellan åren. Det innebär att förändringar av resultaten över tid måste tolkas med försiktighet. I Kvinnofridsbarometern 2019 görs därför generella trendjämförelser med tidigare års resultat.

Stöd och skydd

Våldsutsatta personers behov av skydd och stöd ser olika ut. Ibland är skyddsbehovet akut. I andra fall kan det uppkomma ett behov av stödsamtal långt efter till exempel en våldtäkt. Det förekommer också att den våldsutsatta kvinnan inte talar svenska och att det finns behov av tolk, eller att den utsatta har en funktionsnedsättning som gör att ett eventuellt skyddat boende måste vara rullstolsanpassat.

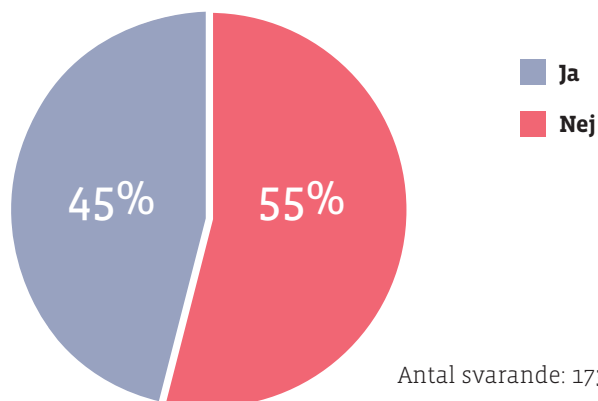
För att kunna täcka alla behov är det en fördel att kommunerna specialiserar sig på ett område och sedan samverkar över kommungränserna för att kunna erbjuda stöd och skydd som är anpassat efter enskilda individers behov. Det är då också viktigt att täcka behovet under olika faser. Alltifrån ett förebyggande arbete till vad som händer efter utflytt från ett skyddat boende till en eventuell ny bostad i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer². Nedan redovisas hur kommunerna uppger att de kan möta stöd- och skyddsbehovet hos våldsutsatta akut, på kort och lång sikt samt vilken kompetens som finns gällande särskilt sårbara grupper.

Fler än hälften av kommunerna saknar kartläggning och behovsanalys

För att kunna garantera våldsutsatta kvinnor, barn och i vissa fall män stöd och skydd är det nödvändigt att ha kännedom om förekomsten av våldet och vad för typ av behov de som är utsatta kan ha. Detta regleras även i Socialstyrelsens föreskrifter som är det styrdokument som kommunerna har att förhålla sig till³. Detta är också något kommunerna kan beviljas stöd för att genomföra av Socialstyrelsen.

Trots detta svarar 55 procent av kommunerna att de varken gjort någon kartläggning eller behovsanalys under de senaste två åren. I Kvinnofridsbarometern 2015 uppgav sex av tio kommuner att de gjort en kartläggning. 2017 angav strax över hälften att de gjort det. Resultaten pekar alltså på att en försämring skett under de senaste åren. Färre har en uppdaterad analys och många kommuner bryter, precis som tidigare år, mot Socialstyrelsens föreskrifter om våld i nära relationer i och med att de inte gjort någon analys.

Figur 1. Har ni under de senaste två åren, utifrån egna eller andras underlag, analyserat förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i kommunen?

3 kap. 7 § Socialnämnden ska analysera om utbudet av insatser och andra sociala tjänster som erbjuds våldsutsatta och barn som bevittnat våld svarar mot behoven i kommunen, SOSFS 2014:4.

2
3

SOSFS 2014:4, 7 kap 1 §

SOSFS 2014:4, Föreskrifter och allmänna råd, Våld i nära relation, Stockholm: Socialstyrelsen; 2014

Avsaknaden av behovsanalyser innebär fullbelagda jourer

Avsaknaden av behovsanalyser skapar betydande problem i form av till exempel platsbrist på skyddade boenden. Unizons statistik för 2018 visar att antalet boendenätter för kvinnor och barn på kvinnojour har ökat med 65 procent under de senaste sex åren, 2012 bodde kvinnor i snitt 40 dygn på kvinnojourens skyddade boende, 2018 var den siffran 66 dygn. Samtidigt tvingas jourerna neka sju av tio kvinnor som är i behov av akut skyddat boende. Hade kommunerna utfört behovsanalyser hade de visat att bostadsbristen är en bidragande faktor till ökad platsbrist, eftersom kvinnor och deras barn tvingas att stanna längre tid i det skyddade boendet i väntan på en ny bostad.

Fakta: Rekommenderade utgångspunkter för kommunernas behovsanalyser

Det är avgörande att kommunen genomför en behovsanalys som tar upp faktorer som uppskattar hur många platser och nätter i ett skyddat boende samt behov av stödsamtal, rådgivning och praktisk hjälp i vardagen som kommunens invånare kan ha för att kunna garantera skydd och stöd. Behoven för de kvinnor, barn och män som utsatts för våld i nära relationer, men som inte bor på skyddat boende bör också ingå i analysen. Därtill är det viktigt att den innehåller en prognos för hur behoven kan komma att ändras över tid och uppdateras årligen för att säkra upp framtida behov. Ett offentligt frågeformulär i Brottförebyggande rådets (Brå) rapport *Brott i nära relationer (2014)* finns tillgängligt som utgångspunkt för kommunernas analys. Det går också för enskilda kommuner att bryta ner nationell statistik från rikstäckande rapporter så som den ovan nämnda eller rapporten *Våld och hälsa* av Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK (2014).

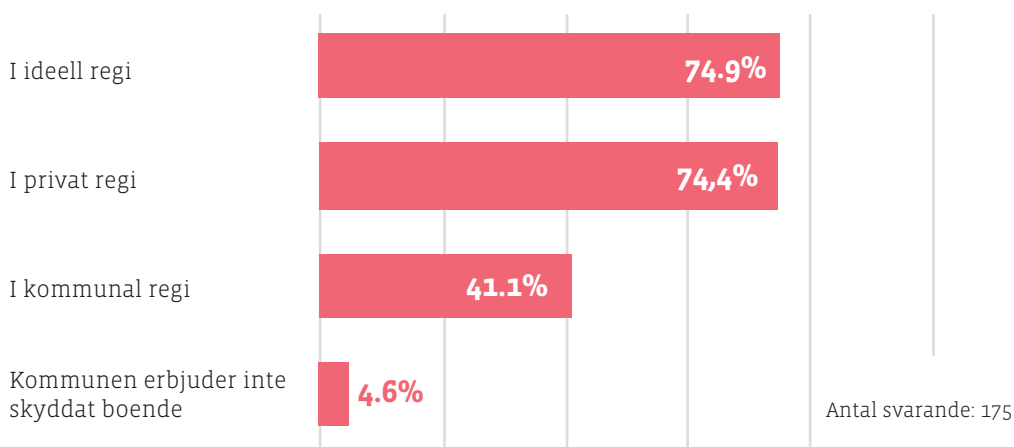
Tre av fyra använder sig av ideella kvinnojourer för att erbjuda skyddat boende

Att erbjuda skyddat boende är en central uppgift för kommunerna när det handlar om kvinnofrid. I Socialstyrelsens föreskrifter står att socialnämnden vid behov ska erbjuda stöd och hjälp i form av lämpligt, tillfälligt boende som motsvarar den våldsutsattas behov av skydd med utgångspunkt i utredningen och riskbedömningen.

På frågan om på vilket sätt kommunerna erbjuder detta framgår att det är fler kommuner som tar stöd av ideella och privata aktörer än som ger stödet i egen regi. Tre av fyra kommuner använder sig av ideella kvinnojourer för att erbjuda stöd. Resultaten talar för att det är avgörande för många kommuner att genom långsiktiga avtal och finansiering bidra till att jourerna får möjligheter att erbjuda ett bra stöd.

Resultaten visar att åtta kommuner inte erbjuder skyddat boende alls. Dessa kommuner bör omgående ordna detta.

Figur 2. På vilket sätt erbjuder kommunen skyddat boende till våldsutsatta kvinnor?

Ideella jourer fyller en viktig funktion i kommunerna

Ideella jourer har en avgörande roll i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Vid sidan av frågorna som ingår i Kvinnofridsbarometern och där kommunernas svar betygssätts ställdes frågor om vilka roller och funktioner de lokala jourerna har i relation till kommunernas arbete.

Jourerna bedriver insatserna åt kommunen eller kompletterar de insatser som drivs i kommunens regi. I en stor andel av kommunerna erbjuder den ideella juren skyddat boende, antingen genom att stå för allt skyddat boende eller genom att komplettera kommunens egna skyddade boenden.

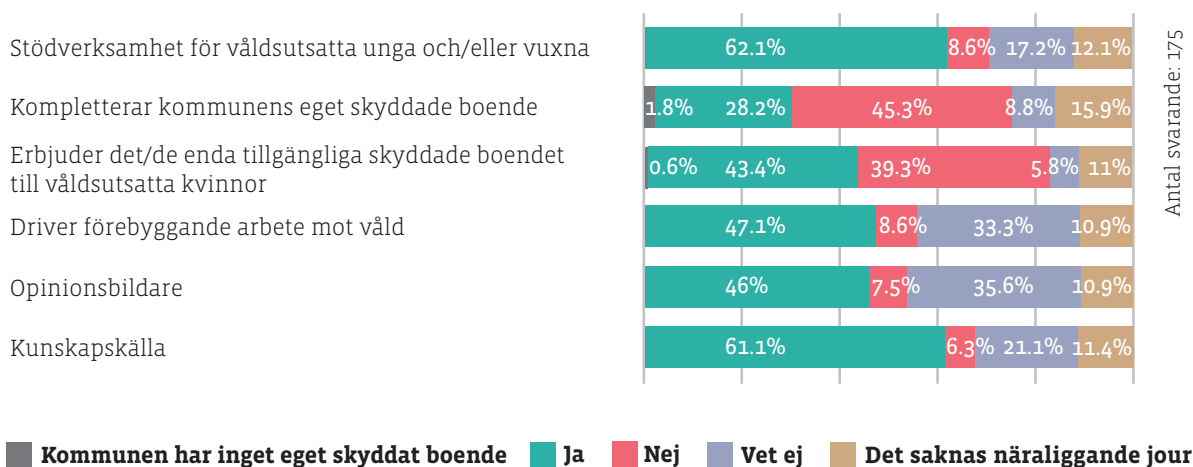
Förutom denna viktiga insats är i huvudsak jourernas största verksamhetsområde stöd och rådgivningssamtal som ges via till exempel telefon, chatt eller fysiska och strukturerade stödsamtal med personer som kommer till den öppna verksamheten och till dem som bor i skyddat boende. Stödverksamheten är också en av de funktioner som flest kommuner anger att kvinnojouren och/eller tjej- och ungdomsjouren har i arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Sex av tio kommuner uppger att jourerna har roller när det handlar om stödverksamhet för våldsutsatta. Trots det så är det denna verksamhetsdel som får minst kommunalt stöd.

Ideella jourer är en viktig kunskapskälla i kommunernas arbete med kvinnofrid

Jourerna spelar en central roll i kommunernas förebyggande arbete mot våld och som opinionsbildare i frågan. Viktigast uppfattas rollen som kunskapskälla. Drygt sex av tio uppger att jourerna fungerar som en kunskapskälla när det handlar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Uppemot hälften av kommunerna upplever att jourerna har en viktig roll i att driva ett förebyggande arbete och att de fungerar som opinionsbildare.

”Vi utreder och beviljar skyddat boende i såväl kommunal, ideell som privat regi. Vi placerar nästan aldrig i den egna kommunen. Vi har upparbetat ett fungerande samarbete med ett tiotal kvinnojouren runt om i landet, de flesta ideella. Det är dock den våldsutsattas behov som styr och ibland behöver vi anlita privata skyddsboende för att matcha rätt, men det är ovanligt.”

Figur 3. Vilken/vilka funktioner har den lokala eller näraliggande ideella kvinnojouren och/eller tjej- och ungdomsjouren i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

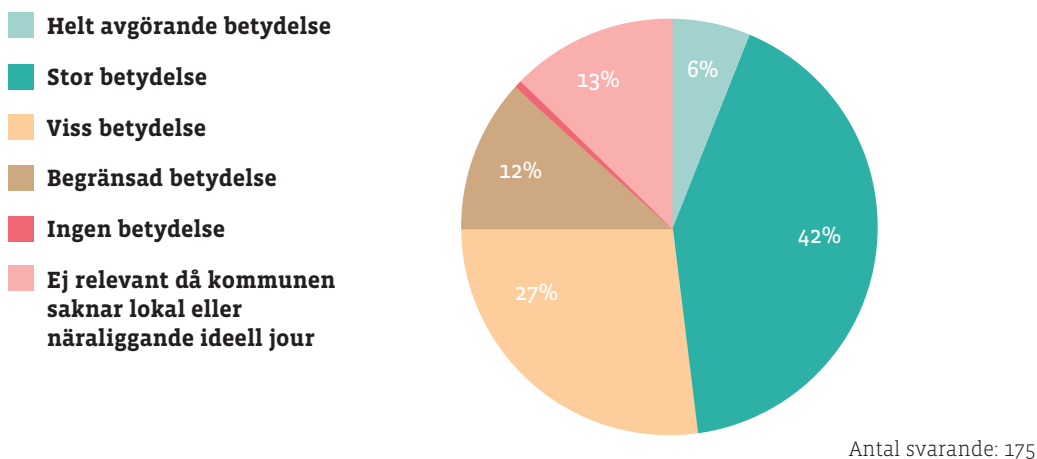

Ideella jourer har en viktig roll i många kommuner

Bland de frågor som inte betygssattes ingick också en fråga om hur stor betydelse den lokala jouren har för kommunens arbete mot våld i nära relationer. Nära hälften av kommunerna har svarat att den ideella jouren har stor eller helt avgörande betydelse för kommunens arbete och endast en kommun svarar att jouren inte har någon betydelse alls.

Detta stämmer överens med de erfarenheter Unizon har från det lokala arbetet. Unizon vill uppmana de kommuner som redan idag har ett samarbete att utveckla det. De kommuner som ännu inte har en samverkan med lokal jour bör ta initiativ för att åstadkomma detta. På så sätt kan den samlade kompetens som finns inom jourerna tas tillvara, och kommuner och jourer kan komplettera varandras verksamheter.

Figur 4. Hur stor betydelse har den/de lokala eller näraliggande ideella kvinnojouren och/eller tjej- och ungdomsjouren i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer inom kommunen?

”Vissa kvinnor vill inte ha kontakt med socialtjänsten. Kvinnojouren gör ett viktigt arbete.” FALU KOMMUN

”De är lättillgängliga, låg-tröskelverksamhet, som hjälper och stödjer våldsutsatta i kontakten med socialtjänst och andra myndigheter. Deras samtalsmottagning för våldsutsatta är större än kommunens.” JÄRFÄLLA KOMMUN

”Vi hjälps åt att sprida kunskap om våldet, effekterna, symptomen och var stöd och hjälp kan fås. Ju tätare vi tillsammans knyter nätet ju fler kan vi hjälpa.” LIDINGÖ STAD

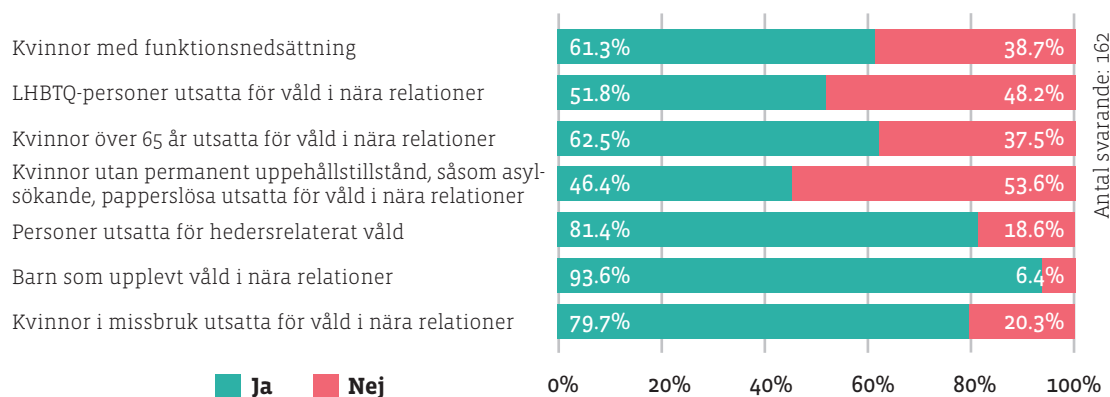
Många kommuner saknar kompetens för särskilda behov

Behoven av stöd och skydd ser olika ut för olika individer. Behoven varierar beroende på hur den våldsutsattas situation och förutsättningar i övrigt ser ut. Exempelvis kan särskild kompetens krävas för att ge adekvat stöd och skydd till personer utsatta för hedersvåld och verksamheten kan behöva anpassas för att kunna stödja kvinnor utan permanent uppehållstillstånd eller kvinnor i missbruk.

I undersökningen framkommer att många kommuner saknar särskild kompetens eller verksamhet som garanterar att personer med särskilda behov kan få rätt stöd. Samma brister framkommer i tidigare års undersökningar, och skillnaderna jämfört med förra årets undersökning är begränsade.

Sämst rustade är kommunerna när det handlar om att tillgodose behoven hos kvinnor utan permanent uppehållstillstånd och LHBTQ-personer. Över hälften uppger att de inte har särskild kompetens eller verksamhet som garanterar att stöd och skydd beaktar behoven hos gruppen. Däremot är kommunerna bättre på att beakta behoven hos personer som blivit utsatta för hedersrelaterat våld och kvinnor med missbruk som blivit utsatta för våld. Här uppger ungefär åtta av tio kommuner att de garanterar stöd och skydd som beaktar behoven. Drygt nio av tio uppger att de beaktar barns särskilda behov. Även om det är en hög siffra så är det anmärkningsvärt att ett antal kommuner svarar att de inte har någon särskild kompetens eller verksamhet.

Figur 5. Har kommunen beredskap (genom egen eller annans verksamhet) att ge stöd och skydd som beaktar särskilda behov för följande personer?

Fakta: Skydd och stöd till våldsutsatta asylsökande och papperslösa kvinnor och deras barn

Hälften av kommunerna svarar att de har kompetens eller verksamhet som garanterar att stöd och skydd beaktar särskilda behov för kvinnor utan permanent uppehållstillstånd, såsom personer som är asylsökande eller papperslös. I Kvinnofridsbarometern 2015 uppgav fyra av tio kommuner att de hade kompetens i dessa ärenden. Behovet av kompetens inom området är väldigt stort efter den stora migration som skett sedan 2015. Många papperslösa vuxna, barn och unga samt ensamkommande asylsökande barn och unga känner inte själva till att de har rätt till akut ekonomiskt bistånd via socialtjänsten. Tidigare hade socialtjänsten underrättelseskyldighet att meddela polismyndigheten om papperslösa vilket gjorde att många inte vågade ta kontakt med socialtjänsten även om de var våldsutsatta och behövde skydd och stöd.

Många av Unizons jourer rapporterar att de har kontakter med papperslösa och asylsökande. Unizonjouren ATIM har genom ett samarbete med Malmö stad vikt en plats åt målgruppen i sitt skyddade boende. De ger stöd utifrån våldsutsattheten och därtill stöttar de genom att bland annat gå igenom asylprocessen för att se om det finns delar som inte är beprövade, lyfta eller hanterade i ärendet. Jouren har även kontakt med papperslösa kvinnor i öppenmottagningen. Mellan 2012 och 2016 fick fyra av de sex kvinnorna som bodde i ATIM:s skyddade boende permanent uppehållstillstånd.

Nära fyra av tio ger inte stöd till permanent bostad efter våldsutsatthet

En utmaning för många kvinnor och barn som tvingats fly sina hem på grund av en mans våld är att få tillgång till en permanent bostad. Nära fyra av tio kommuner saknar rutiner för att ge stöd i att få tillgång till permanent bostad. I Kvinnofridsbarometern 2015 uppgav tre av tio kommuner att de inte hade rutiner för att ge stöd till permanent boende för våldsutsatta. I 2017 års undersökning hade hälften av kommunerna ingen rutin.

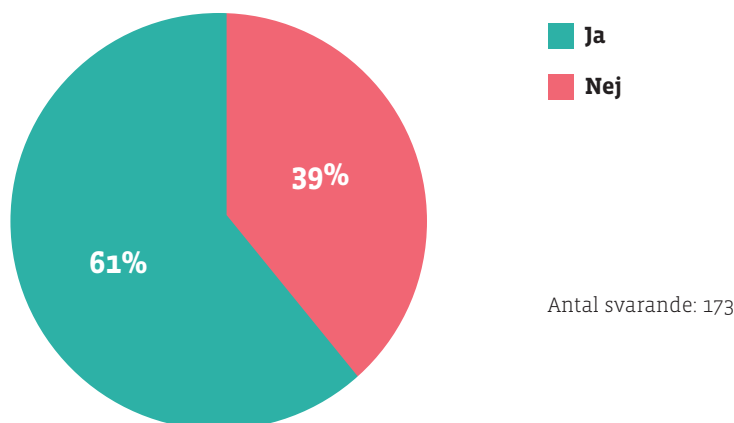
Bristerna bekräftas av Unizons jourer, under 2018 bodde kvinnor i snitt 66 dygn på kvinnojourens skyddade boende, jämfört med 40 dygn 2012. Boendetiden har alltså ökat 65 procent på sex år.

Om kvinnan och hennes barn inte får tillgång till en bostad efter tiden i skyddat boende går en stor del av den genomförda insatsen förlorad, eftersom det är vanligt att det enda boendeanternativet är att gå tillbaka till förövaren. Många kvinnor och barn lämnas med denna svåra uppgift efter tiden på exempelvis skyddat boende. Socialtjänsten hänvisar ofta till tillfälliga och osäkra boendelösningar såsom hotellhem eller dyra andrahandslägenheter. Detta riskerar att utsätta kvinnan och barnen för fara då hon kan behöva röja sin identitet, på exempelvis andrahandsmarknaden. Många kvinnor och barn behöver leva med skyddade personuppgifter och för denna grupp är den reguljära bostadsmarknaden idag ett stort problem, då man hänvisas till exempelvis Blocket och Facebook för att söka bostad.

Den generella bostadsbrist som finns i Sverige idag drabbar denna grupp extra hårt. Drygt hälften av kommunerna säger sig erbjuda hjälp på olika sätt. Oftast handlar det då inte om formaliserad hjälp till ett nytt, tryggt permanent boende utan snarare om förturssystem,

hjälp vid kontakter med hyresvärdar, hjälp att söka bostad på andrahandsmarknaden, hyresgarantier eller möjlighet till tillfälliga boenden. Ofta uppger kommunerna att det inte finns skriftliga och övergripande rutiner för detta utan att det blir individuella lösningar i de fall det inte går att lösa på annat sätt. Detta vittnar om en stor godtycklighet som kan leda till rättsosäkerhet för kvinnor och barn.

Figur 6. Ger kommunen våldsutsatta kvinnor stöd i att få tillgång till permanent bostad enligt rutin?

”Vi har ett samarbete med det kommunala bostadsföretaget och kan få förtur ibland. MEN det finns inga lägenheter. Dock är arbetet lätt skulle jag vilja påstå om kvinnan vill vara kvar i vår kommun. Arbetet blir omöjligt när kvinnan vill bosätta sig i annan kommun.” HABO KOMMUN

”Hyresvärdar godtar inte personer utan fast arbete och det är i stort sett omöjligt att ordna bostad i andra kommuner.” GNOSJÖ KOMMUN

Fakta: Våldsutsatta blir bostadslösa

Många som flytt en våldsam man och pappa har också tvingats lämna sina hem. Efter tiden på skyddat boende väntar förhoppningsvis en ny vardag och ett liv fritt från våld i ett tryggt och långsiktigt hem. Tyvärr är väntan onödigt lång för många, då svårigheterna att få en bostad och alltså kunna flytta ut från det skyddade boendet är stora. Många som varit utsatta för våld har tvingats sjukskriva sig eller vara borta från arbetet. Deras partner kan ha tagit lån i deras namn, gett dem betalningsanmärkningar eller spelat bort deras pengar. Då är det svårt att hävda sig på den tuffa bostadsmarknaden bland privata hyresvärdar. Det är därför avgörande att kommunerna har rutiner för att stötta våldsutsatta kvinnor att få tillgång till en permanent bostad, särskilt då det i många kommuner råder brist på allmännyttan och förturssystem. Det är på grund av svårigheterna att flytta ut från skyddat boende som boendena är fullbelagda och jourerna tvingas neka sju av tio sökande plats.

Nära hälften arbetar för att förändra attityder

Att arbeta med att förändra attityder, särskilt riktat till unga människor, är en viktig insats i ett förebyggande arbete mot mäns och killars våld. Genom sådana förebyggande insatser kan kommunen verka för att grogrunden för våldet minskar.

Drygt hälften av kommunerna uppger att de under de senaste två åren genomfört regelbundna aktiviteter med syfte att förändra attityder och värderingar kring genus och våld. Jämfört med 2017 är det en något högre andel, något som kan betyda att fler kommuner på detta sätt arbetar förebyggande.

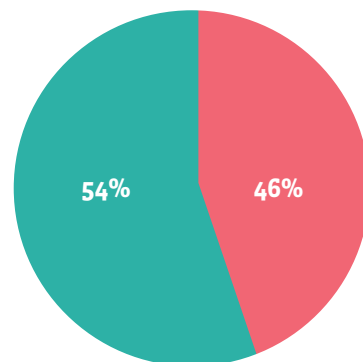
Attitydförändringar med en ansats att förändra stereotypa föreställningar om kön har visat sig mest framgångsrikt för att förebygga våld enligt WHO, Världsbanken och FN. Av kommentarerna framgår dock att ambitionerna varierar, men det är ändå att betrakta som positivt att en så pass hög andel av kommunerna har någon form av insats på området. Vanligast är projekt eller aktiviteter på skolor, och i andra hand olika former av utbildningsinsatser riktad till personal inom kommunen, såsom handläggare och skolpersonal.

Unizons rapport *Bygg bra före – En undersökning av kommunernas förebyggande arbete mot mäns våld mot kvinnor* från 2014, där kommunerna fick specificera hur de arbetar förebyggande, visar att enbart tio kommuner av 211 svarande hade ett genusperspektiv i arbetet. Skillnaderna i resultaten kan tyda på att kunskapen är låg kring vad som faktiskt utgör ett våldsförebyggande arbete. I regeringens nationella strategi för att bekämpa mäns våld mot kvinnor lyfts det förebyggande arbetet och kravet att alla unga ska nå av våldsförebyggande arbete med ett genusperspektiv. Kommunerna kommer att behöva satsa och samarbeta med civilsamhällets organisationer, och speciellt med kvinnojourerna, tjejjourerna och ungdomsjourerna för att det ska bli verklighet.

Figur 7. Har kommunen under de senaste två åren genomfört regelbundna aktiviteter med syfte att förändra attityder och värderingar kring genus och våld?

■ Ja
■ Nej

Antal svarande: 173

”Kommunen jobbar aktivt ute på skolorna i kommunen i form av ”kärleken är fri” – där vi utgår ifrån barnkonventionen, tillsammans med bl. a. Rädda barnen, skola, polis, UMO, räddningstjänsten, tjejjouren. Insatsen flyttas runt till kommunens olika skolor.” ESLÖVS KOMMUN

”Vi har öppenvårdsverksamhet som arbetar med genus, maskulinitetsnormer och så har socialförvaltningen påbörjat implementeringen kring Bygga broar, under våren. Utbildning i metoden pågår nu.”

HÄSLEHOLMS KOMMUN

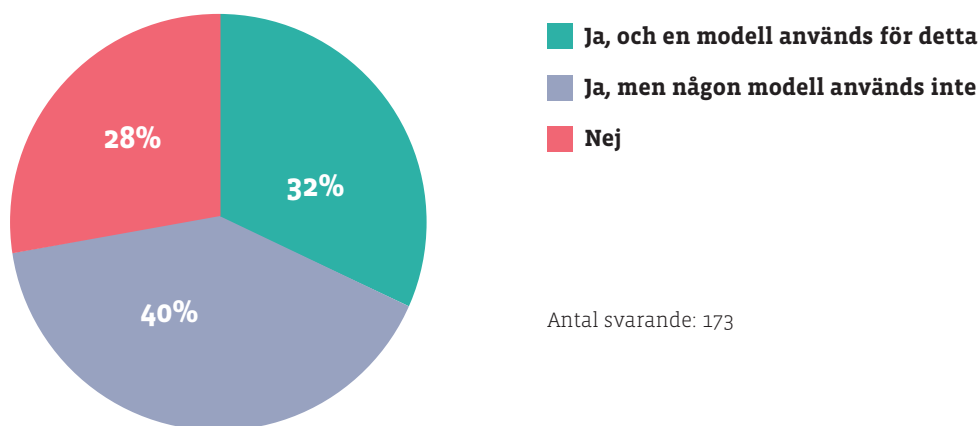
Nära tre av tio kommuner arbetar inte alls med att motivera förövare att delta i beteendeförändrande insatser

Ett sätt att motverka våld är att ha insatser för ett förändrat beteende hos förövarna, så kallad tertiär prevention. Det är dock en utmaning att få förövare att delta i beteendeförändrade program, och särskilda motiverande åtgärder krävs därför för att få förövarna att delta i dessa insatser.

På frågan om kommunerna genomför särskilda åtgärder för att motivera förövare till att delta i insatser svarar nära tre av tio kommuner nej. En något större andel genomför åtgärder och använder en särskild modell för att motivera. Alternativ till våld (ATV) är den modell som flest kommuner uppger som metod. Vanligast är dock att arbeta med åtgärder för att motivera utan att använda någon modell.

Tyvärr finns det inget nationellt stöd till kommunerna i denna fråga. Socialstyrelsen har sedan 2012 ett regeringsuppdrag att ta fram evidensbaserade metoder och sätt att motivera förövare till beteendeförändrande insatser. Än så länge har inte uppdraget slutförts och ingen fungerande metod har ännu presenterats. Avsaknaden av metodik är mycket oroande, eftersom arbetet tenderar att bli godtyckligt och bygga på den enskilde socialsekreterans vilja och förkunskap.

Figur 8. Genomför kommunen särskilda åtgärder för att motivera förövare till deltagande i beteendeförändrade insatser?

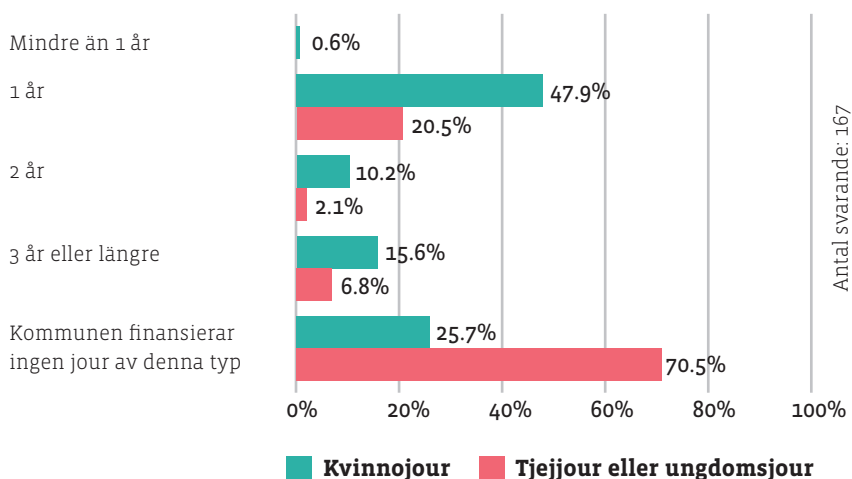
Majoritet ger finansiering för ett år i taget

En förutsättning för att kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer ska kunna planera och utveckla sina verksamheter på ett bra sätt är att de ekonomiska ramarna inte är alltför kortsiktiga. Om kommunen fattar beslut om finansiering ett år i taget innebär det en ständigt osäker framtid, vilket bidrar till en otrygghet i verksamheten och försvårar en långsiktig planering och utveckling. På motsvarande sätt kan beslut om finansiering för tre år eller mer väsentligt förbättra möjligheterna till att öka kvaliteten och skapa bättre verksamheter.

I undersökningen framgår att de allra flesta kommuner tar inriktningsbeslut eller motsvarande för finansiering till de ideella kvinnojourerna ett år i taget, närmare hälften av kommunerna gör detta. Ett antal kommuner arbetar dock mer långsiktigt. Var fjärde kommun tar beslut för två eller tre år. Dessa kommuner är föredömen när det handlar om att skapa goda förutsättningar för jourerna att utveckla sina verksamheter. Ungefär var fjärde kommun finansierar ingen kvinnojour.

När det gäller tjej- och ungdomsjourer är det klart färre som ger finansiering. Tre av tio kommuner finansierar någon jour av denna typ. Om finansieringen ges så är det i första hand ett år i taget även här.

Figur 9. För hur långa perioder tar kommunen inriktningsbeslut eller motsvarande om finansiering till ideella kvinnojourer och tjej- eller ungdomsjourer?

Fakta: Kortsiktig, bristfällig och osäker finansiering

En förutsättning för att kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer ska kunna planera sina verksamheter i form av till exempel bemanning, boendeplatser, sammansättning av samtalsgrupper och underhåll av lokaler och boende är att deras finansiering inte är projektstyrd eller kortsiktig. De flesta kvinnojourer får sin fasta finansiering i form av föreningsbidrag och placeringsavgifter när socialtjänsten placerar en kvinna i skyddat boende på jourcen. Driftkostnaden för många av Unizons kvinnojourer med skyddat boende täcks inte av placeringsavgifterna, vilket innebär att placeringen i realiteten subventioneras av jourerna, ofta genom ideell arbetskraft. Under 2015 till 2018 har regeringen öronmärkt 100 miljoner per år som ska gå till kvinnojourerna och tjejjourerna med ambitionen att detta ska ge mer långsiktighet. Tyvärr har bidragen varit svåra att ta del av och en del pengar har inte delats ut.

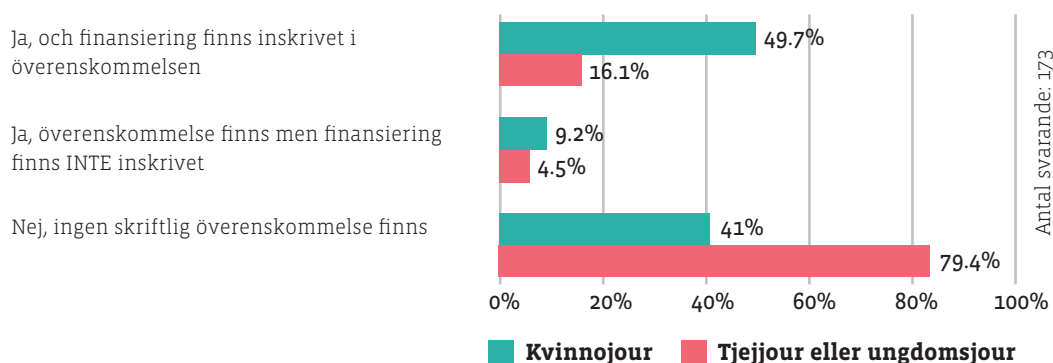
Skriftliga överenskommelser med kvinnojourer i nära sex av tio kommuner

För att uppdraget att ge skydd och stöd till kvinnan och barnet ska kunna utföras på ett rättssäkert sätt är det avgörande att samarbetet mellan socialnämnden och den ideella jouren är formaliserat. En överenskommelse, avsiktsförklaring eller ett avtal innebär en fastställd relation mellan parterna som gör att arbetet kan planeras på längre sikt. Jouren kan till exempel förbereda och planera för placeringar och socialsekreterare kan ha kännedom om vem de ska kontakta när ett behov av stöd och skydd uppstår på grund av våldsutsatthet.

Nära sex av tio kommuner svarar att de har en överenskommelse med lokal eller näraliggande kvinnojour, antingen med finansiering inskrivet i avtalet eller inte. Övriga har alltså ingen skriftlig överenskommelse, vilket pekar på att ett strukturerat samarbete saknas i dessa kommuner. Detta resultat är i princip oförändrat sedan tidigare kvinnofridsbarometrar, trots att många kommuner i öppna svar angivit att de ska teckna avtal. Då jourer i många kommuner har flera viktiga roller i kvinnofridsarbetet är det anmärkningsvärt att inte fler kommuner har skriftliga överenskommelser.

När det gäller tjejjourerna och ungdomsjourerna är det totalt var femte kommun som har ett avtal, och av dessa är det ungefär 15 procent som har finansiering inskrivet. Flera kommuner uppger att det saknas jourer av denna typ i kommunen, och i något fall att den ingår i kvinnojouren. Att det inte finns någon tjej- eller ungdomsjour i den egna kommunen bör dock inte vara något hinder för att ge stöd till en närliggande jour, som kan bidra med viktigt stöd till unga.

Figur 10. Finns skriftliga överenskommelser om samverkan mellan socialnämnden och lokal eller näraliggande ideell jour av följande typ?

"Vi har ett IOP med den lokala kvinnojouren." KARLSTADS KOMMUN

"Arbetet med samverkansavtal är en pågående process. Det finns ett nära samarbete med ideella kvinnojourer i praktiken, men inget är nedtecknat."

GISLAVEDS KOMMUN

"Vi har en treårig överenskommelse med de tre kvinnojourerna, varav en har en ungdomsjour. Överenskommelsen löper över mandatperioderna för att undvika att det uppstår problem vid eventuella valskiften. Budgeten gäller ett år i taget, därav finns det inte ekonomiska beslut i överenskommelsen. Det står dock att jourerna inte ska få minskade bidrag, vilket kommunen också följt." MALMÖ STAD

Tjej- och ungdomsjourerna står utan ekonomisk bas

Tjejjourers och ungdomsjourers roll i kommuner är främst att förebygga våld och att stärka och stödja unga. De stöttar främst unga tjejer och kontakten sker till största del via chatt. Jourerna har telefonsamtal, mejl- och chattkonversationer och fysiska samtal med unga som blivit utsatta för våldtäkt, sexuella övergrepp eller har frågor om relationer, kroppen, missbruk, självmordstankar och våld i nära relationer. Dessutom är många tjejjourer och ungdomsjourer ute i skolor och på fritidsgårdar och föreläser. De informerar och håller också i grupper där ungdomar får prata om exempelvis våld och normer.

Tjejjourerna och ungdomsjourerna spelar ofta en central roll i kommunernas förebyggande arbete. Deras arbete värderas högt av många politiker och andra organisationer och ses som en nödvändig del i arbetet med att nå ut till gruppen unga. 2018 var Unizons tjej- och ungdomsjourer Sveriges största aktör för stöd på nätet, med nära 53 000 stödkontakter.

Eftersom unga är överrepresenterade både som utsatta och förövare för brott i nära relationer och andra våldsbrott och dessutom i högre grad än vuxna lider av psykisk ohälsa⁶ är detta arbete centralt. I Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning 2018 uppgav drygt var tredje ung tjej att hon utsatts för sexualbrott under 2017. Ändå är det få av kommunerna som har en överenskommelse med en tjejjour där finansiering finns inskrivet. Det betyder att jourerna till största del verkar utan någon fast ekonomisk bas och att arbetet de gör blir kortsiktigt på grund av att det inte går att säkra att medel finns, exempelvis för nästkommande år eller termin.

6 *Brott i nära relationer*, Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2014:8, Hjältar och monster, Stockholm: Ungdomsstyrelsen; 2013, Folkhälsan i Sverige, årsrapport 2013, Stockholm: Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten; 2013

Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:

- **Inrätta en handlingsplan där kommunen tar ett helhetsgrepp när det gäller bostad till våldsutsatta kvinnor och barn.** Det behövs olika former av utslussningsboenden, förturslägenheter, hyresgarantier från kommunen, billiga hyresrätter, samarbeten med andra aktörer och fungerande och kända rutiner inom kommunen.
- **Satsa på våldsförebyggande insatser med ett genus- och maktperspektiv riktat till barn och unga och inkludera kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer i arbetet.**
- **Inrätta strukturerat arbete med förövare för att förändra beteenden.** Kontakten med förövare måste i första hand utgå ifrån den utsattas säkerhet och insatser måste inkludera ett genus- och maktperspektiv. Det krävs ett utökat arbete att fånga upp förövare och motivera dem till behandling för att mäns våld ska upphöra.
- **Ta inriktningsbeslut om långsiktig finansiering av lokala eller närliggande kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer.** Kvinnofridsarbete är inget projekt. Långsiktighet behövs för att kunna garantera att stöd och skydd finns tillgängligt och är i ständig utveckling. De kommuner som menar att det inte går att ta inriktningsbeslut som sträcker sig över ett år i taget bör titta närmare på de cirka fyrtio kommuner som har lyckats med motsatsen. Unizon förespråkar modellen IOP Idéburet-Offentligt Partnerskap, en formaliserad samverkansform mellan en kommun och en idéburen organisation som bygger på ömsesidighet, samverkan och tydlig ansvarsfördelning, med finansiering inskrivet.
- **Formalisera samarbete med och finansiera tjej- och ungdomsjourerna.** Det måste till mer pengar till de organisationer som når dem som är mest utsatta för killars och mäns våld: nämligen unga. Arbete med unga kan inte stå vid sidan om ordinarie arbete mot våld. Unizons tjejjourer och ungdomsjourer var med nära 30 000 stödkontakter Sveriges största aktör för stöd på nätet.
- **Genomföra behovsanalyser av i vilken omfattning och vilka insatser som behövs för att kunna garantera stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor, unga och barn.** Analysen ska ta hänsyn till eventuella särskilda behov utifrån till exempel missbruk, funktionsnedsättning och/eller ålder. Behovsanalysen måste beakta hur en individs behov kan ändras över tid och se till behov på akut, kort och lång sikt.
- **Använda sig av existerande nationell statistik från till exempel Brå eller NCK, och bryta ned denna lokalt för kostnadseffektiva behovsanalyser.** Detta istället för att göra egna kostsamma kartläggningar, då ekonomiska investeringar är nödvändigt inom andra delar av kvinnofridsarbetet.
- **Utveckla samarbete över kommungränserna för att täcka behovet av insatser och specialiserade insatser.** Det behövs en bredd av insatser men behovet varierar lokalt och det är därför ofta tillräckligt att en kommun inom en region har en specialiserad verksamhet i ideell eller kommunal regi som flera kommuner kan använda sig av.

Barn som upplever våld

En stor del av kvinnorna som upplever mäns våld gör det tillsammans med sina barn. På kvinnojourernas skyddade boenden bor fler barn än kvinnor. Barnen har egna upplevelser av våldet och egna behov av stöd. I årets undersökning uppger som tidigare redovisats sju procent av kommunerna att de saknar kompetens eller verksamhet som kan garantera stöd och skydd för barn som upplevt våld. Detta trots att barns ställning som brottsoffer och rätt till stöd när de hört eller sett pappas våld mot mamma eller blivit direkt utsatta för våld av en förälder är lagstadgat.

Enligt Rädda Barnen lever var tionde barn i Sverige med en mamma som utsätts för våld av barnets pappa eller styvpappa. Forskning visar att barns upplevelser av pappas våld mot mamma kan få allvarliga konsekvenser jämförbara med barns upplevelser av krig, tortyr, utsatthet och flykt. Hemmet, som ska vara den plats som inger trygghet, blir istället den plats som är starkt kopplat till hot och våld.

”Socialnämnden ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver” – Socialtjänstlagen

Få kommuner har skriftlig rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende

Nära tre av fyra kommuner uppger att de saknar en aktuell, skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende. Motsvarande siffra för förskola är åtta av tio.

Trots en antydning om en viss förbättring jämfört med förra Kvinnofridsbarometern, då åtta av tio uppgav att de saknade rutin gällande grundskolan, är siffrorna alarmerade. Frågan har varit på agendan under flera år. Frågan har lyfts i media, och Unizon har även i andra undersökningar visat att många kommuner brister i arbetet för att säkerställa att barn som lever på kvinnojourer fullföljer sin skolplikt.

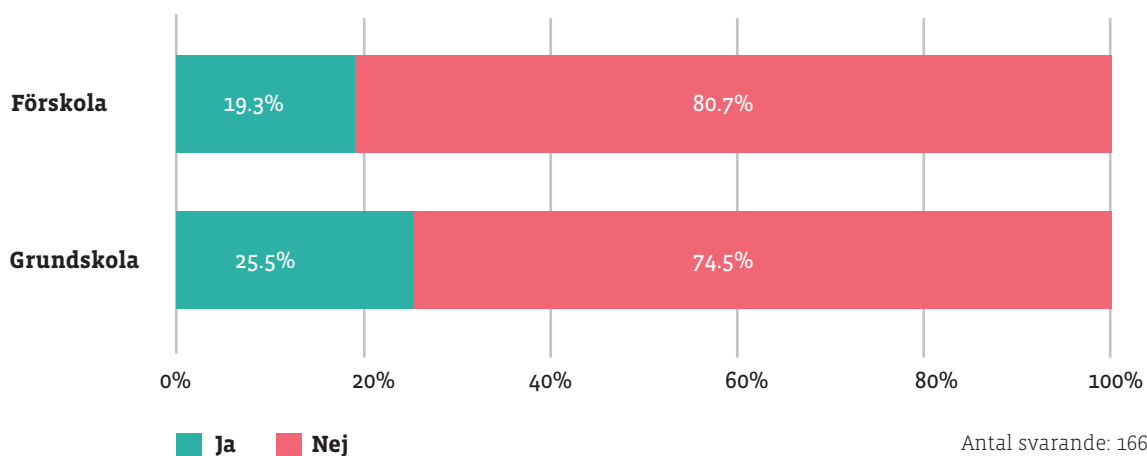
När barn upplevt våld och kommer till ett skyddat boende är det av yttersta vikt att barnet i den mån det går får fortsätta med de rutiner som ingår i barnets liv. Att få gå till förskolan eller skolan är centralt i de flesta barns liv. Majoriteten av de barn som vistas på kvinnojour kan tyvärr inte fortsätta att gå i sin tidigare förskola eller skola på grund av säkerhetsskäl. Då måste det finnas flexibla och snabba lösningar mellan kommunerna så att barnet i den utsträckning det är möjligt får ha samma rutiner som tidigare. Unizons kvinnojourer vittnar om att det många gånger blir en fråga mellan hemkommunen och vistelsekommunen vem som ska bära ansvaret för barnets skolgång, på grund av ekonomiska orsaker. Denna process kan dra ut på tiden och barnet hamnar då mellan stolarna. Detta är naturligtvis oacceptabelt.

Att missa skolan kan innebära stora konsekvenser, som att barnet hamnar efter eller måste gå om en årskurs. Det blir extra viktigt för barnets utveckling att skolgången säkras när förhållandena hemma är osäkra. Att förutsättningarna blir så jämlika som möjligt genom

barnens skolgång har understrukits genom att många skolor satt upp regler om att barn inte får frånvara på grund av att exempelvis familjen åker på semester. Att jämföra denna strikta närvaroplikt med avsaknaden av rutiner för att säkra gruppen barn som bor på skyddat boendes skolgång ger en bild av skeva prioriteringar. Även för de mindre barnen är det viktigt med kontinuitet. Är barnet van att gå på förskola bör detta behov tillgodoses.

Möjligheten att gå i förskola eller skola kan många gånger vara avgörande för ett barns hälsa och utveckling och ska inte reduceras till en fråga om ekonomiska resurser. I slutändan blir det dyrare för samhället i helhet. Tyvärr fungerar det fortfarande dåligt ute i landets kommuner. Skolplikten är ytterst ett kommunalt ansvar och det är därför av allra största vikt att kommuner säkerställer att barn som bor i skyddat boende får rätt till sin skolgång. Ett viktigt steg är att genom tydliga och skriftliga rutiner se till att barn garanteras skolgång.

Figur 11. Har kommunen en aktuell, skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende?

”Alla barn som blir placerade i skyddat boende får möjlighet att börja i skolan på den nya orten. Men det finns ingen skriftlig rutin.”

GISLAVEDS KOMMUN

”Vi har en kontaktperson som särskilt arbetar med placerade barns skolgång. Hon är en brygga mellan skola och socialtjänst.”

LAHOLMS KOMMUN

”Det finns ett etablerat samarbete sedan flera år mellan grundskoleförvaltningen och Kriscentrum boende för att säkra skolgången på det kommunala boendet. Samarbetet är dokumenterat i gemensamma minnesanteckningar. En anledning är att det inte är en formellt antagen rutin är att vi av säkerhetsskäl inte vill göra den alltför känd. Vår modell har utvecklats tillsammans med en jurist och godkänts av ansvarig skolchef och kan därmed anses vara en form av rutin. Särskilda medel är också avsatta för verksamheten.”

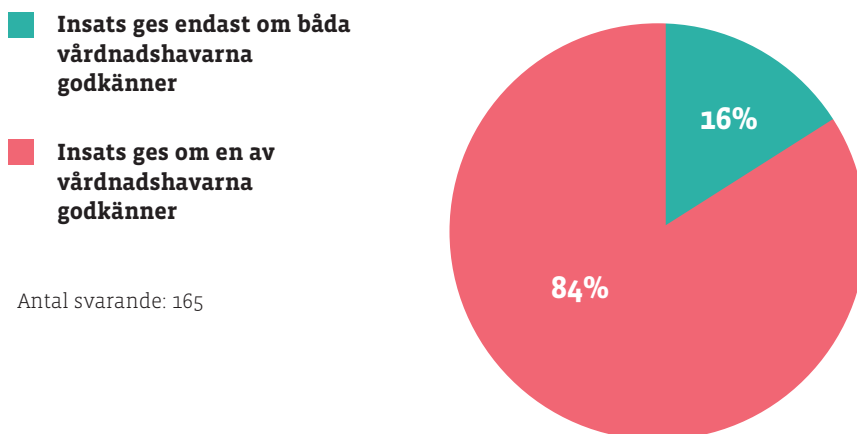
MALMÖ STAD

Drygt fyra av fem kommuner beviljar insatser även om bara en vårdnadshavare godkänd

När en förälder utsatt den andra för våld är det vanligt att denna också utövar makt genom att motsätta sig att barnet får stöd. Det är ett sätt att förneka sina brott och samtidigt försvåra för barnets möjlighet att må bättre. Det drabbade barnet kan då inte få relevant hjälp och stöd. För detta har krävts att föräldrarna gemensamt begär denna hjälp. Alternativet är att den förälder som inser att barnet mår dåligt får söka och erhålla ensam vårdnad och därmed själv kan se till att barnet får hjälp, vilket är en process som tar tid. För att komma runt detta gjordes en lagförändring i föräldrabalken 2012 om att socialtjänsten kan besluta att vidta åtgärder med hänsyn till barnets bästa utan båda vårdnadshavares samtycke. Det krävs inte längre lång väntan på förhandlingstider i domstol för att få frågan prövad. Åtgärderna kan gälla behandling av psykolog eller öppna former av behandling, utseende av kontaktperson och utredning.

Av undersökningen framgår att fyra av fem kommuner beviljar insatser om bara en vårdnadshavare godkänner. Knappt var femte kräver godkännande från båda vårdnadshavarna. Resultaten pekar på att det kan ha skett en viss förbättring jämfört med förra året, då var fjärde kommun krävde båda föräldrarnas medgivande. Samtidigt tyder siffrorna på att flera kommuner fortfarande inte känner till lagförändringen eller väljer att inte tillämpa den. Det är anmärkningsvärt, särskilt ur ett barnperspektiv.

Figur 12. Under vilka förutsättningar beviljar ni insatser till barn under 18 år som upplevt pappas våld mot mamma där båda föräldrarna är vårdnadshavare?

Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:

- **Säkerställa skolgång och förskolegång för barn som bor på kvinnojour.** Det måste finnas en skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin kring detta för att personal på socialtjänsten ska ordna med byte av skola efter flytt till kvinnojour, hemundervisning på jour eller skolskjuts till den gamla skolan eller förskolan.
- **Garantera att det finns personal och verksamheter med särskild kompetens för stöd och skydd av barn som upplever våld.** Kommuner måste upphöra att bryta mot socialtjänstlagen och ta ansvar för att barn får det stöd de har rätt till. Att negligera barn ger allvarliga konsekvenser på lång sikt.
- **Säkerställa att barn som bor med sin mamma i skyddat boende aldrig ska ha umgänge med en pappa eller styvpappa som utövar våld mot mamman och barnet.**
- **Barn som upplevt våld ska beviljas insatser med bara den ena vårdnadshavarens samtycke.** All personal måste känna till att ett barn har rätt att få stödsamtal även om pappa som har slagit mamma motsätter sig det.

Kompetens, resurser och prioritet

En undersökning gjord av Sveriges kommuner och landsting där framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet⁷ har studerats visar på att det som gör kommuner framgångsrika inom området är kontinuerlig kompetensutveckling, tydliga och långsiktiga budgetar för arbetet och att det finns uppsatta mål som lyfts in i kommunernas ordinarie ledningsarbete.

Unizons undersökning visar att det fortfarande finns påtagliga brister i kommunernas systematiska arbete på området. Många kommunerna saknar mätbara mål, en politiskt beslutad handlingsplan eller motsvarande, öronmärkta medel eller har inte utvärderat arbetet. Utan något av detta på plats är det svårt att veta om arbetet som bedrivs är effektivt, möter behoven och om det finns anledning att utveckla nya insatser. Framförallt tyder det på att frågan inte prioriteras. Mätbara mål och analys av hur väl insatserna möter behoven är dessutom två krav i Socialstyrelsens föreskrifter om våld i nära relationer.⁸

Brister i systematiskt arbete i många kommuner

28

Resultaten i Kvinnofridsbarometern 2019 visar att det finns brister i det systematiska arbetet på många håll. Sex av tio kommuner uppger att det saknas mål för arbetet, och nästan hälften av kommunerna har inte gjort någon utvärdering under de senaste fyra åren. Drygt åtta av tio kommuner har däremot en politiskt beslutad handlingsplan för arbetet. Dock uppger bara drygt fyra av tio av dessa att det finns mätbara mål för arbetet, något som innebär att handlingsplanerna blir svåra att följa upp. Hela fjorton kommuner svarar nej på samtliga svarsalternativen, vilket innebär att det i dessa kommuner finns påtagliga brister i det systematiska arbetet.

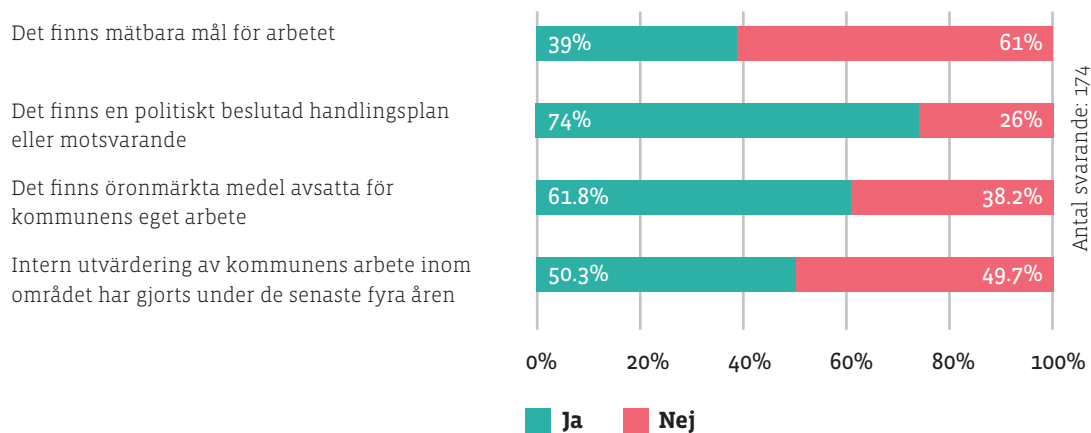
För att åstadkomma en långsiktighet och effekt i arbetet krävs att kommunen öronmärker de egna resurser som avsätts inom området kvinnofrid. Närmare hälften uppger att de har öronmärkta medel för kommunens arbete. Det kan dock vara så att ett antal av kommunerna här räknat in de statliga utvecklingsmedel de mottagit. Att kvinnofridsområdet saknar en egen budgetpost i kommunernas budget vittnar om att kommunerna fortfarande prioriterar området lågt. Nationellt sett har mäns våld mot kvinnor under lång tid varit ett område som ansetts viktigt att arbeta mot. Förutom de riktlinjer och förtydliganden som kommit från regeringens håll via Socialstyrelsen har även ekonomiska resurser satsats för att förbättra arbetet inom fältet. Utvecklingsmedel som är ämnade till att stötta upp kommunernas arbete i frågan började delas ut i mitten av 2000-talet och sedan 2016 kan kommuner rekvirera medel, vilket betyder att de kommuner som tackar ja får medel tilldelade enligt en fördelningsnyckel. De behöver alltså inte söka medel enligt tydliga mål och resultat, vilket förenklar och i sig torde öka långsiktigheten i kvinnofridsarbetet då de ekonomiska resurserna från staten blir mindre projektinriktade. 44 av 290 kommuner tackade nej till att rekvirera dessa medel 2016⁹. Med statliga medel borde även små kommuner med mindre resurser ha möjlighet att genomföra förbättringar på kvinnofridsområdet.

7 Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet – en undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer. SKL:2016

8 SOSFS 2014:4

9 Socialstyrelsen Dnr 9.1-4005/2016

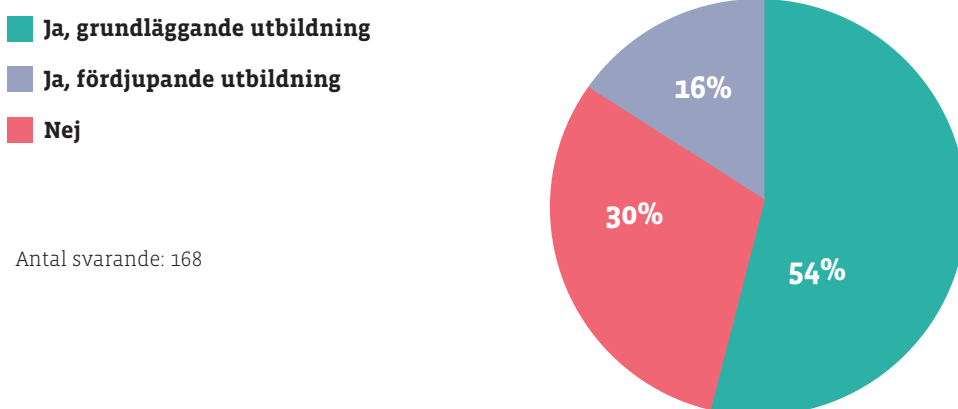
Figur 13. Vad av följande gäller för kommunens arbete med mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

Sju av tio socialchefer har gått utbildning inom området

Att den högsta chefen inom förvaltningen har kunskaper i mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktigt för utvecklingen av verksamheten och kan ses som ett tecken på att frågorna är prioriterade på högsta ledningsnivå. I sju av tio kommuner har socialchefen gått någon form av utbildning. Av dessa har hälften gått en grundläggande utbildning, och strax under var femte har gått fördjupande utbildning. Jämfört med förra Kvinnofridsbarometern är det en dubbelt så hög andel som har gått en fördjupad utbildning, vilket pekar på att en viss förbättring har skett. Samtidigt har tre av tio inte gått någon utbildning alls inom området.

Figur 14. Har socialchef eller motsvarande gått utbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

En av tio kommuner saknar helt en funktion för kvinnofridsarbete

Resultaten visar att det i var tionde kommun inte finns någon funktion som ansvarar för kvinnofridsfrågor. Dessa 19 kommuner har svarat att de varken har en kvinnofridshandläggare, kvinnofridssamordnare eller ett kvinnofridsteam sammansatt av personal som på olika sätt behandlar dessa frågor. Resultatet visar att flera kommuner därmed negligerar att det finns problem med våldsutsatthet och att ett fokuserat arbete behövs för skydd och stöd. Detta innebär en stor rättsosäkerhet för våldsutsatta kvinnor och barn i flera kommuner.

Nära hälften av kommunerna har team eller samordnare och handläggare, vilket enligt Unizon ger en god organisatorisk struktur för arbetet. Samtidigt visar resultaten att drygt två av fem kommuner bara har handläggare, och inget kvinnofridsteam eller kvinnofridssamordnare. Det innebär att dessa kommuner saknar en funktion som har ett övergripande strategiskt ansvar för att driva arbetet framåt.

Nära hälften saknar permanent kvinnofridssamordnare

För att kommuner ska kunna erbjuda adekvat stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld så är funktionen kvinnofridssamordnare¹⁰ avgörande. Unizons medlemmar framhåller detta och det bekräftas även i en rapport av Länsstyrelsen Stockholm där kommuner själva har gett uttryck för det¹¹. Av rapporten framgick att kvinnofridssamordnare leder till ett bättre stöd för utsatta barn och vuxna och att funktionen uppfattas som mycket positivt av externa samverkansparter, såsom polis och kvinnojourer. Trots det saknar nära hälften av kommunerna en tillsvidareanställd kvinnofridsamordnare. I förra barometern var det över sex av tio som saknade en. I och med att vissa kommuner har projektanställda samordnare är det i årets undersökning totalt nära sex av tio som har någon form av samordnare.

Generellt sett finns det ingen enhet inom socialtjänsten som arbetar specifikt med våld, vilket gör samordningen avgörande. Kvinnofridssamordnaren har visat sig vara en framgångsfaktor för kommunernas arbete med våld i nära relationer¹², och bör följaktligen finnas i ett längre perspektiv så länge som kommuner uppvisar allvarliga brister¹³ i sitt arbete. Att ha en kvinnofridssamordnare är också ett bra sätt att säkerställa ett samordnat arbete mot våld i nära relationer.

Flera kommuner saknar kvinnofridsteam

En organisation med tydliga ansvarsområden och särskilda funktioner som driver kvinnofridsarbetet är en viktig grund för ett framgångsrikt arbete. Att genom kvinnofridsteam samlar ansvaret för exempelvis utredning av stödbehov och skyddade boenden eller praktisk hjälp, samtal och uppföljning för våldsutsatta kvinnor är ett bra sätt att organisera arbetet. Nära hälften av kommunerna svarar att de har kvinnofridsteam.

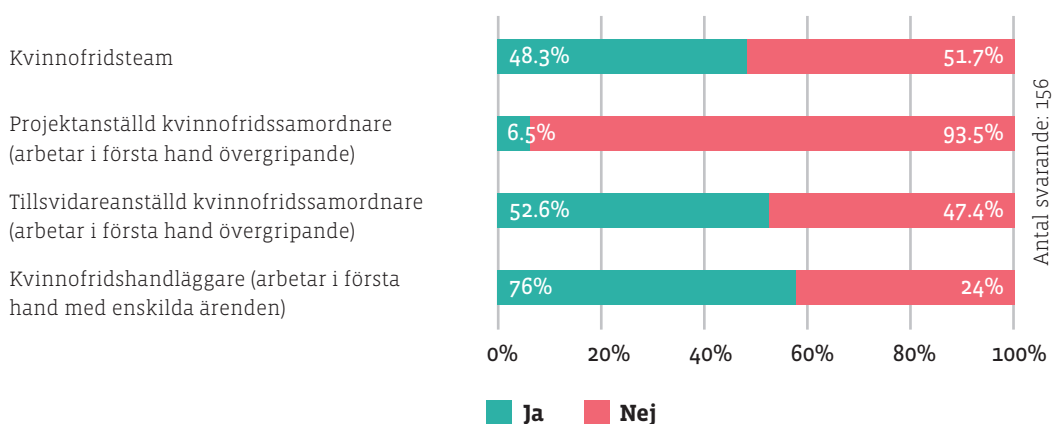
10 Funktionen beskrivs som ett stöd i samordningen av insatser för att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer och brukar ansvara för utvecklingsarbete och se till att övergripande rutiner, avtal, kartläggningar av behov och intern och extern samverkan finns på plats och fungerar.

11 *Kvinnofridssamordnare - utredning av en nyckelfunktion, 2014:13*, Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm; 2014

12 Ibid

13 *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld - Alla kommuners ansvar*. Stockholm; Socialstyrelsen och Länsstyrelserna: 2009 och *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, Slutrapport från en nationell tillsyn 2012-2013*, Inspektionen för vård och omsorg (IVO): 2014.

Figur 15. Vilka av följande funktioner har kommunen inom området mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

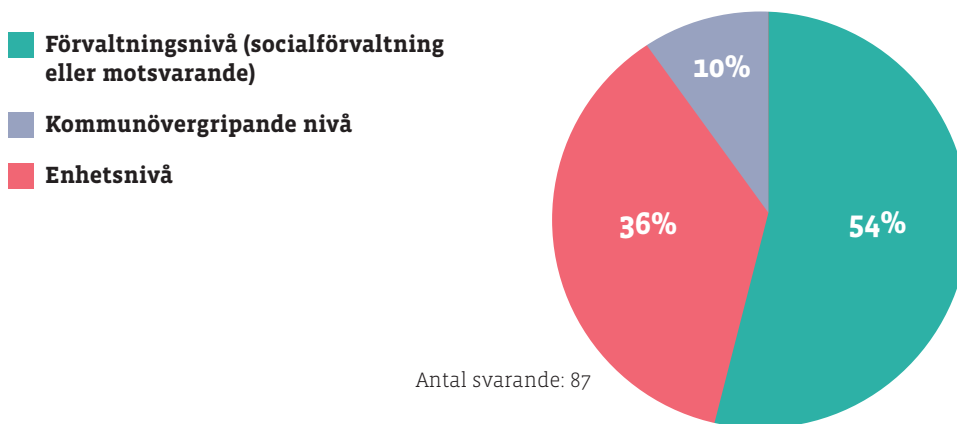

Kvinnofridssamordnare på kommunövergripande nivå en framgångsfaktor

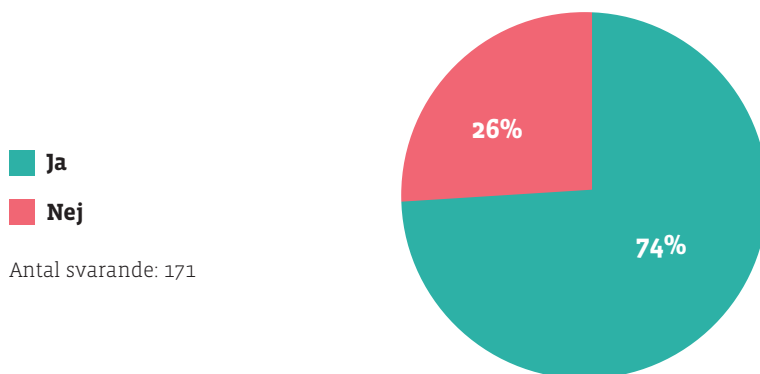
Länsstyrelsen framförde också i ovan nämnda rapport att det medför stora fördelar om kvinnofridssamordnaren har en övergripande placering på antingen kommun- eller förvaltningsnivå. Närmare tillgång till beslutsfattande chefer gör det enklare att driva ett förändringsarbete. En övergripande placering ger också sakfrågan större legitimitet.

Resultaten i denna undersökning visar att samordnaren finns på förvaltningsnivå i strax över hälften av de kommuner som har denna funktion. En av tio har en kvinnofridssamordnare som arbetar kommunövergripande vilket betyder att kommunen har en hög prioritering av frågan. Drygt var tredje kommun har en samordnare som endast jobbar på enhetsnivå. Dessa kommuner bör omgående se till att placera samordnaren på en högre nivå i organisationen.

Figur 16. På vilken nivå inom kommunen är kvinnofridssamordnaren placerad (endast de som har svarat att de har samordnare)

Figur 17. Har kommunen en vägledning eller motsvarande för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens olika verksamheter?

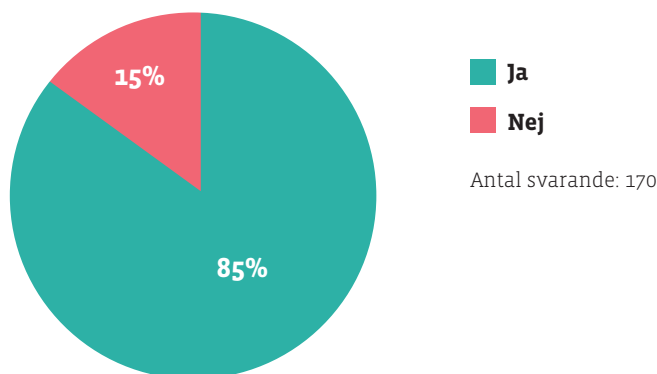

Nära tre av tio saknar rutin för att ställa frågor om våld inom socialtjänsten

Många våldsutsatta kvinnor söker stöd och vård hos socialtjänst och hälso- och sjukvården utan att ange våld som egentlig bakomliggande orsak. Därför är det av stor vikt att rutinmässigt ställa frågor om våld för att upptäcka utsattheten. Drygt sju av tio kommuner uppger att de har en vägledning eller motsvarande för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens olika verksamheter. Jämfört med Kvinnofridsbarometern 2015 har en förbättring skett, endast fyra av tio kommuner svarade då att de hade vägledning.

Om insatser kan sättas in tidigt så kan mycket lidande undvikas. Ett sätt att tidigt identifiera tecken på om våld i nära relationer förekommer är att rutinmässigt ställa frågor kring våld inom socialtjänstens verksamheter. Detta är också något som tas upp i Socialstyrelsens vägledning *Att vilja se, vilja veta och att våga fråga – vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet* (2014).

Figur 18. Säkerställer kommunen att alla medarbetare inom socialtjänsten har grundläggande kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

”Alla nyanställda går en 2-dagarsutbildning. Nytt är även att en heldagsutbildning ges i hedersrelaterat våld och förtryck en gång per år.” JÄRFÄLLA KOMMUN

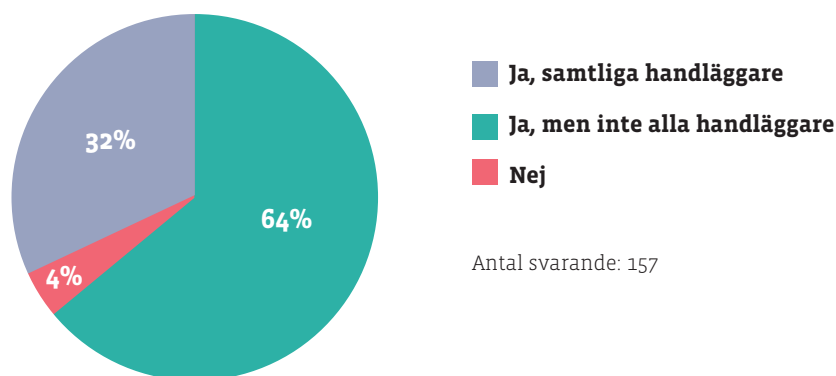
”Vi håller kontinuerligt grundutbildning för medarbetare inom socialtjänsten om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relation och hur man upptäcker våld i nära relation samt de särskilt sårbara grupperna inom målgruppen våldsutsatta.” HÖRBY KOMMUN

Drygt åtta av tio säkerställer att alla medarbetare har grundläggande kunskaper

Ett annat sätt att förbättra möjligheterna att tidigt upptäcka att våld förekommer är att alla inom socialförvaltningen har grundläggande kompetens när det gäller frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. En sådan grundläggande kompetens är också en viktig förutsättning för ett kvalitativt och effektivt arbete med frågorna.

Drygt åtta av tio kommuner uppger att de säkerställer att alla medarbetare inom socialtjänsten har grundläggande kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Av kommentarerna framgår att ambitionerna varierar. Många kommuner har kurser för nyanställda, en del samarbetar med andra kommuner och i något fall sker vidareutbildningen på högskola. En stor andel uppger att utbildningen är webbaserad. Många uppger att de har återkommande utbildningstillfällen.

Figur 19. Har handläggare som utreder behov hos våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld och förövare gått fördjupande utbildningar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

Samtliga kvinnofridshandläggare har gått fördjupade utbildningar i tre av tio kommuner

Att de handläggare som utreder behov hos våldsutsatta kvinnor och barn som upplevt våld samt har gått fördjupande utbildningar inom området är en förutsättning för att rätt stöd och insatser ska kunna ges. Endast drygt tre av tio kommuner uppger att samtliga kvinnofridshandläggare gått fördjupad utbildning. I förra undersökningen var siffran två av tio. I drygt sju av tio kommuner har fördjupad utbildning genomförts, men alla handläggare har inte gått den. I fyra procent av kommunerna har handläggare inom området inte gått fördjupad utbildning alls.

Resultaten är att betrakta som anmärkningsvärda. De handläggare som är inriktade på att utreda frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer måste ha fördjupade kunskaper inom ämnet. De kunskaper som handläggare har med sig från högskolan är inte på något sätt tillräckliga för att hantera komplexa frågor som rör våld, och utbildning i detta ingår till exempel inte i socionomutbildningen ännu.

Unizon uppmanar Sveriges kommuner att:

- **Skriva in kvinnofrid som ett eget budgetområde i kommunens budget.** Det måste finnas ekonomiska resurser till arbetet för att det ska genomföras.
- **Ta fram och tillämpa mätbara mål för kvinnofridsarbete i handlingsplaner för mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.** För att veta om det arbete som genomförs uppfyller sitt syfte måste det finnas fastställda mål som går att utvärdera. Utvärderingar ska göras i samråd med inblandade parter såsom kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer. Även exempelvis polis, skola, hälso- och sjukvården bör vara delaktiga eftersom de också är en del i stödkedjan.
- **Inrätta permanenta funktioner för kvinnofrid på minst förvaltningsnivå eller kommunövergripande nivå.** Kvinnofridsamordnarnas funktion har visat sig vara en framgångsfaktor för kommunernas arbete med våld i nära relationer och bör därför permanentas istället för att finnas som projekt. För att undvika att arbetet blir personbundet bör kommunerna därtill ha en sammansättning av handläggare eller team som har kunskap i kvinnofrid.
- **Säkerställa att alla medarbetare och socialchefer har grundläggande kunskap om våld.** Eftersom en våldsutsatt kvinna, hennes barn och förövare kan ha kontakt med socialtjänst av andra angivna skäl än våld så är det viktigt att oavsett om personalen arbetar med äldreomsorg, funktionsnedsättning eller ekonomiskt bistånd kan identifiera varningstecken om våld.
- **Ha vägledning för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens olika verksamheter.** Många våldsutsatta kvinnor söker stöd och skydd hos socialtjänst utan att ange våld som egentlig orsak. För att upptäcka dessa är det avgörande att rutinmässigt ställa frågor om våld och ha en vägledning kring det.
- **Garantera att handläggare med särskilt utredningsansvar för våldsutsatta kvinnor, barn och förövare, gått vidareutbildning om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.** Det är rättsosäkert att den person inom socialtjänsten som ska vara specialist på området inte har fördjupad kunskap om våld.

Källförteckning

- Anvisningar för att rekvirera utvecklingsmedel för 2017 för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn m.m.* Dnr 9.1-4005/2016, Socialstyrelsen; 2016
- Anvisningar för blanketten Ansökan om utvecklingsmedel för att kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer,* Dnr 12341/2012, Socialstyrelsen; 2012
- Anvisningar för kommuner och stadsdelsförvaltningar som söker medel för 2013 för att kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete för våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld och våldsutövare,* Dnr 6.2.4-53074/2012, Socialstyrelsen; 2012
- Anvisningar för kommuner och stadsdelsförvaltningar som söker medel för 2014 för att kvalitetsutveckla socialtjänstens arbete för våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat/ utsatts för våld och våldsutövare,* Dnr 39428/2013, Socialstyrelsen; 2013
- Att vilja se, vilja veta och att våga fråga – vägledning för att öka förutsättningarna att upptäcka våldsutsatthet,* Stockholm: Socialstyrelsen; 2014
- Barn som bevittnat våld mot mamma – en studie om kvinnor och barn som vistas på kvinnojourer i Göteborg,* Almqvist, K & Broberg, A, Göteborg; Göteborg stad: 2004
- Beskrivning och utvärdering av ideella kvinnojourer,* Karolinska Institutet: 2010
- Brott i nära relationer,* Stockholm: Brottsförebyggande rådet; 2014:8
- Folkhälsan i Sverige, årsrapport 2013,* Stockholm: Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten; 2013
- Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet – en undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer i kommuner.* Stockholm: Sveriges kommuner och landsting; 2016
- Fristad från våld,* Stockholm: Socialstyrelsen; 2013
- Hjältar och monster,* Stockholm: Ungdomsstyrelsen; 2013
- Kvinnofridsbarometern 2015,* Stockholm: Unizon; 2015
- Kvinnofridsbarometern 2017,* Stockholm: Unizon; 2017
- Kvinnofridssamordnare – utredning av en nyckelfunktion, 2014:13,* Stockholm: Länsstyrelsen Stockholm; 2014
- SOSFS 2014:4, Föreskrifter och allmänna råd, Våld i nära relation,* Stockholm: Socialstyrelsen; 2014
- SOU 1995:60 Kvinnofrid. Betänkande av kvinnovåldskommissionen*
- Skyddat boende för våldsutsatta personer 2011:6,* Stockholm: Länsstyrelsen i Stockholms län; 2011
- Tack för att ni frågar,* Stockholm: Socialstyrelsen; 2002
- Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa.* Uppsala; Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK: 2014
- Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld – Alla kommuners ansvar.* Stockholm; Socialstyrelsen och Länsstyrelserna: 2009
- Våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld, Slutrapport från en nationell tillsyn 2012–2013,* Inspektionen för vård och omsorg (IVO): 2014

Rankning för Sveriges kommuner

Kommun	Län	Placering: 2019	2017	2015
Trollhättans stad	Västra Götalands län	1	1	6
Sigtuna kommun	Stockholms län	2	15	Deltog ej
Solna stad	Stockholms län	3	58	108
Karlstads kommun	Värmlands län	4	11	9
Göteborgs stad	Västra Götalands län	5	Deltog ej	Deltog ej
Jönköpings kommun	Jönköpings län	5	21	90
Nyköpings kommun	Södermanlands län	7	Deltog ej	Deltog ej
Uppsala kommun	Uppsala län	7	76	12
Hörby kommun	Skåne län	9	9	17
Lunds kommun	Skåne län	10	32	Deltog ej
Södertälje kommun	Stockholms län	10	Deltog ej	Deltog ej
Växjö kommun	Kronobergs län	12	3	2
Örebro kommun	Örebro län	12	69	54
Eslövs kommun	Skåne län	14	26	Deltog ej
Falköpings kommun	Västra Götalands län	15	21	8
Sölvesborgs kommun	Blekinge län	16	159	168
Vimmerby kommun	Kalmar län	16	152	43
Flens kommun	Södermanlands län	16	55	69
Strängnäs kommun	Södermanlands län	16	21	140
Salems kommun	Stockholms län	20	80	149
Sollentuna kommun	Stockholms län	21	Deltog ej	Deltog ej
Bodens kommun	Norrbottnens län	22	42	65
Skara kommun	Västra Götalands län	22	Deltog ej	Deltog ej
Borås kommun	Västra Götalands län	22	100	26
Hudiksvalls kommun	Gävleborgs län	22	42	46
Ludvika kommun	Dalarnas län	22	6	163
Marks kommun	Västra Götalands län	27	129	32
Botkyrka kommun	Stockholms län	28	38	46
Hallstahammars kommun	Västmanland	28	109	12
Malmö stad	Skåne län	28	15	12
Kramfors kommun	Västernorrlands län	28	Deltog ej	Deltog ej
Umeå kommun	Västerbottens län	32	35	54
Grums kommun	Värmlands län	33	31	59
Kristinehamns kommun	Värmlands län	33	3	17
Sundsvalls kommun	Västernorrlands län	33	64	133
Töreboda kommun	Västra Götalands län	33	80	118
Ronneby kommun	Blekinge län	37	2	1
Stockholms stad	Stockholms län	37	69	26
Luleå kommun	Norrbottnens län	39	Deltog ej	Deltog ej
Partille kommun	Västra Götalands län	40	42	59
Karlshamns kommun	Blekinge län	40	Deltog ej	Deltog ej
Sundbybergs stad	Stockholms län	40	97	34
Nacka kommun	Stockholms län	40	136	59
Olofströms kommun	Blekinge län	40	Deltog ej	Deltog ej
Vårgårda kommun	Västra Götalands län	40	Deltog ej	Deltog ej
Östersunds kommun	Jämtlands län	40	95	46
Melleruds kommun	Västra Götalands län	47	Deltog ej	Deltog ej
Varbergs kommun	Hallands län	47	77	20
Kils kommun	Värmlands län	47	Deltog ej	Deltog ej

Kommun	Län	Placering: 2019	2017	2015
Enköpings kommun	Uppsala län	50	Deltog ej	Deltog ej
Fagersta kommun	Västmanlands län	50	93	54
Karlskrona kommun	Blekinge län	50	Deltog ej	Deltog ej
Simrishamns kommun	Skåne län	50	Deltog ej	Deltog ej
Skellefteå kommun	Västerbottens län	50	13	4
Skövde kommun	Västra Götalands län	50	32	21
Haninge kommun	Stockholms län	50	Deltog ej	Deltog ej
Helsingborgs kommun	Skåne län	50	66	119
Arvika kommun	Värmlands län	58	109	Deltog ej
Ockelbo kommun	Gävleborgs län	58	Deltog ej	Deltog ej
Borlänge kommun	Dalarnas län	58	109	Deltog ej
Kalmar kommun	Kalmar län	58	58	Deltog ej
Surahammars kommun	Västmanlands län	62	42	180
Lidköpings kommun	Västra Götalands län	62	Deltog ej	Deltog ej
Gullspångs kommun	Västra Götalands län	62	148	34
Nynäshamns kommun	Stockholms län	62	Deltog ej	Deltog ej
Västerviks kommun	Kalmar län	62	Deltog ej	Deltog ej
Tidaholms kommun	Västra Götalands län	67	Deltog ej	Deltog ej
Båstads kommun	Skåne län	68	85	113
Mölnåls kommun	Västra Götalands län	68	72	29
Oskarshamns kommun	Kalmar län	70	103	Deltog ej
Hässleholms kommun	Skåne län	70	15	21
Lilla Edets kommun	Västra Götalands län	70	Deltog ej	Deltog ej
Motala kommun	Östergötlands län	70	35	Deltog ej
Alvesta kommun	Kronobergs län	74	95	Deltog ej
Danderyds kommun	Stockholms län	74	51	34
Strömstads kommun	Västra Götalands län	74	77	182
Gislaveds kommun	Jönköpings län	77	41	74
Tjörns kommun	Västra Götalands län	77	Deltog ej	Deltog ej
Härnösands kommun	Västernorrlands län	77	42	98
Köpings kommun	Västmanlands län	77	Deltog ej	Deltog ej
Linköpings kommun	Östergötlands län	77	7	90
Säters kommun	Dalarnas län	77	42	34
Falkenbergs kommun	Hallands län	83	114	126
Härryda kommun	Västra Götalands län	84	27	154
Ulricehamns kommun	Västra Götalands län	84	132	Deltog ej
Rättviks kommun	Dalarnas län	86	Deltog ej	Deltog ej
Dals-Eds kommun	Västra Götalands län	86	132	Deltog ej
Vänersborgs kommun	Västra Götalands län	86	Deltog ej	Deltog ej
Filipstads kommun	Värmlands län	86	72	128
Uppvidinge kommun	Kronobergs län	86	Deltog ej	Deltog ej
Trosa kommun	Södermanlands län	91	Deltog ej	Deltog ej
Falu kommun	Dalarnas län	92	18	119
Sunne kommun	Värmlands län	92	Deltog ej	Deltog ej
Ovanåkers kommun	Gävleborgs län	92	Deltog ej	Deltog ej
Vadstena kommun	Östergötlands län	92	129	157
Lidingö Stad	Stockholms län	96	Deltog ej	Deltog ej
Norbergs kommun	Västmanlands län	96	107	198
Åsele kommun	Västerbottens län	96	97	Deltog ej
Ängelholms kommun	Skåne län	96	Deltog ej	Deltog ej
Valdemarsviks kommun	Östergötlands län	100	34	200

Kommun	Län	Placering: 2019	2017	2015
Krokoms kommun	Jämtlands län	100	58	Deltog ej
Sala kommun	Västmanlands län	100	Deltog ej	Deltog ej
Eskilstuna kommun	Södermanlands län	100	55	Deltog ej
Sotenäs	Västra Götalands län	104	Deltog ej	Deltog ej
Kungsbacka kommun	Hallands län	104	93	54
Ystads kommun	Skåne län	104	107	Deltog ej
Örkelljunga kommun	Skåne län	104	7	34
Bjuvs kommun	Skåne län	108	Deltog ej	Deltog ej
Hammarö kommun	Värmlands län	108	Deltog ej	Deltog ej
Orsa kommun	Dalarnas län	110	51	191
Leksands kommun	Dalarnas län	110	54	Deltog ej
Östhammars kommun	Uppsala län	112	Deltog ej	Deltog ej
Gotlands kommun	Gotlands län	113	27	17
Grästorps kommun	Västra Götalands län	113	139	Deltog ej
Mora kommun	Dalarnas län	113	38	176
Täby kommun	Stockholms län	113	85	140
Hallsbergs kommun	Örebro län	117	132	65
Laholms kommun	Hallands län	118	Deltog ej	Deltog ej
Oxelösunds kommun	Södermanlands län	118	Deltog ej	Deltog ej
Smedjebackens kommun	Dalarnas län	120	72	90
Ödeshögs kommun	Östergötlands län	120	Deltog ej	Deltog ej
Karlsborgs kommun	Västra Götalands län	120	Deltog ej	Deltog ej
Knivsta kommun	Uppsala län	123	Deltog ej	Deltog ej
Trelleborgs kommun	Skåne län	123	136	59
Degerfors kommun	Örebro län	123	Deltog ej	Deltog ej
Heby kommun	Uppsala län	123	Deltog ej	Deltog ej
Upplands-Bro kommun	Stockholms län	123	116	Deltog ej
Lessebo kommun	Kronobergs län	123	85	113
Askersunds kommun	Örebro län	129	123	149
Ljusdals kommun	Gävleborgs län	129	58	98
Svedala kommun	Skåne län	129	50	187
Arboga kommun	Västmanlands län	129	20	95
Ragunda kommun	Jämtlands län	129	Deltog ej	Deltog ej
Söderhamns kommun	Gävleborgs län	129	72	82
Torsås kommun	Kalmar län	129	Deltog ej	Deltog ej
Svalövs kommun	Skåne län	136	42	59
Laxå kommun	Örebro län	137	66	140
Staffanstorps kommun	Skåne län	137	100	34
Robertsfors kommun	Västerbottens län	139	100	Deltog ej
Habo kommun	Jönköpings län	139	114	Deltog ej
Tyresö kommun	Stockholms län	139	139	46
Eksjö kommun	Jönköpings län	142	Deltog ej	Deltog ej
Lysekil	Västra Götalands län	142	Deltog ej	Deltog ej
Storumans kommun	Västerbottens län	144	25	133
Ekerö kommun	Stockholms län	144	Deltog ej	Deltog ej
Järfälla kommun	Stockholms län	144	Deltog ej	Deltog ej
Östra Göinge kommun	Skåne län	144	Deltog ej	Deltog ej
Halmstads kommun	Hallands län	144	Deltog ej	Deltog ej
Pajala kommun	Norrbottnens län	149	Deltog ej	Deltog ej
Boxholms kommun	Östergötlands län	149	143	Deltog ej
Dorotea kommun	Västerbottens län	149	158	Deltog ej

Kommun	Län	Placering: 2019	2017	2015
Storfors kommun	Värmlands län	149	Deltog ej	Deltog ej
Götene kommun	Västra Götalands län	153	Deltog ej	Deltog ej
Säffle kommun	Värmlands län	154	Deltog ej	Deltog ej
Torsby kommun	Värmlands län	154	Deltog ej	Deltog ej
Essunga kommun	Västra Götalands län	154	Deltog ej	Deltog ej
Gnesta kommun	Södermanlands län	157	Deltog ej	Deltog ej
Ljusnarsbergs kommun	Örebro län	158	147	193
Sandvikens kommun	Gävleborgs län	158	139	164
Hagfors kommun	Värmlands län	158	152	173
Tranemo kommun	Västra Götalands län	158	148	Deltog ej
Tierps kommun	Uppsala län	158	Deltog ej	Deltog ej
Hjo kommun	Västra Götalands län	163	Deltog ej	Deltog ej
Piteå kommun	Norrbottnens län	163	69	82
Årjängs kommun	Värmlands län	165	148	173
Älvsbyns kommun	Norrbottnens län	165	Deltog ej	Deltog ej
Höganäs kommun	Skåne län	167	Deltog ej	Deltog ej
Malå kommun	Västerbottens län	168	Deltog ej	Deltog ej
Stenungsunds kommun	Västra Götalands län	168	Deltog ej	Deltog ej
Tanums kommun	Västra Götalands län	170	Deltog ej	Deltog ej
Gnosjö kommun	Jönköpings län	171	Deltog ej	Deltog ej
Hultsfreds kommun	Kalmar län	171	120	138
Nordmalings kommun	Västerbottens län	171	Deltog ej	Deltog ej
Tranås kommun	Jönköpings län	171	145	148
Älvkarleby kommun	Uppsala län	175	144	Deltog ej
Vansbro kommun	Dalarnas län	176	Deltog ej	Deltog ej

Metod för rangordning

Kommunernas svar har betygsatts och utifrån betygen har en rangordning gjorts. En kommun som har fått bra betyg behöver inte nödvändigtvis vara en kommun som i alla avseenden har ett väl utvecklat arbete med kvinnofrid. Betygen fungerar dock som en indikator på i vilken utsträckning en kommun använder sig av olika styrmedel, policys och insatser för att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Kommuner som svarat på färre än tolv frågor har tagits bort ur rangordningen, men deras svar ingår i redovisningen av svaren på respektive fråga i rapporten. Maxbetyg på ett enskilt svarsalternativ är fyra poäng. Minimipoäng på respektive fråga är noll poäng och de kommuner som helt låtit bli att svara på en fråga har fått noll poäng för den frågan. De kommuner som svarat på alla 32 poänggivande delfrågor får sin totala poäng dividerad med 32.

De kommuner vars svar visar att kommunen inte har någon anläggning eller verksamhet som en specifik fråga avser, har fått dessa frågor borttagna från sammanställningen. En kommun som efter sådan justering exempelvis har svarat på 31 av 32 frågor får sin totalpoäng dividerad med 31.

Betygskriterier

1. Vilka av följande funktioner har kommunen inom området mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

Kvinnofridsteam 2p

Projektanställd kvinnofridssamordnare (arbetar i första hand övergripande) 2p

Tillsvidareanställd kvinnofridssamordnare (arbetar i första hand övergripande) 3p

Kvinnofridshandläggare (arbetar i första hand med enskilda ärenden) 1p

2. På vilken nivå inom kommunen är kvinnofridssamordnaren placerad?

Kommunövergripande nivå 4p

Förvaltningsnivå (Socialförvaltning eller motsvarande) 2p

Enhetsnivå 1p

3. Vad av följande gäller för kommunens arbete med mäns våld mot kvinnor/våld i nära relationer?

Det finns mätbara mål för arbetet 2p

Det finns en politiskt beslutad handlingsplan eller motsvarande 1p

Det finns öronmärkta medel avsatta för kommunens eget arbete 2p

Intern utvärdering av kommunens arbete inom området har gjorts under de senaste

två åren för att utveckla verksamheten 2 p

4. Finns skriftliga överenskommelser mellan socialnämnden och lokal eller närliggande ideell jour av följande typ?

Poäng ges för kvinnojour respektive tjej eller ungdomsjour.

Ja, och finansiering finns inskrivet i överenskommelsen 3p

Ja, överenskommelse finns men finansiering finns INTE inskrivet 1p

Nej, ingen skriftlig överenskommelse finns 0p

5. För hur långa perioder tar kommunen inriktningsbeslut eller motsvarande om finansiering till ideella kvinnojourer och tjej eller ungdomsjourer? Poäng ges för kvinnojour respektive tjej eller ungdomsjour.

Mindre än 1 år 0p

1 år 1p

2 år 3p

3 år eller längre 4p

Kommunen finansierar ingen jour av denna typ 0p

6. Har ni under de senaste två åren, utifrån egna eller andras underlag, analyserat förekomsten av mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer i kommunen?

Ja 2p

Nej 0p

7. Vilka av följande insatser erbjuder kommunen våldsutsatta personer?

Skyddat boende:

Ja 2p

Nej 0p

8. Har kommunen beredskap (genom egen eller annans verksamhet) att ge stöd och skydd som beaktar särskilda behov för följande personer?

Kvinnor med funktionsnedsättning 1p

LHBTQ-personer 1p

Kvinnor över 65 år 1p

Kvinnor utan permanent uppehållstillstånd, såsom asylsökande, papperslösa 1p

Personer utsatta för hedersrelaterat våld 1p

Barn som upplevt våld 1p

Kvinnor med missbruk 1p

9. Ger kommunen våldsutsatta vuxna stöd i att få tillgång till permanent bostad?

Ja 3p

Nej 0p

10. Har kommunen under de senaste två åren genomfört regelbundna aktiviteter med syfte att förändra attityder och värderingar kring genus och våld?

Ja 3p

Nej 0p

11. Genomför kommunen särskilda åtgärder för att motivera förövare till deltagande i beteendeförändrade insatser?

Ja, och en modell används för detta 3p

Ja, men någon modell används inte 2p

Nej 0p

12. Har kommunen en aktuell skriftlig och på ledningsnivå beslutad rutin för att säkra skolgången för barn i skyddat boende?

Ja 3p

Nej 0p

13. Under vilka förutsättningar beviljar ni insatser till barn under 18 år som upplevt våld mot närstående och som har två vårdnadshavare?

Insats ges endast om båda vårdnadshavarna godkänner 0p

Insats ges även om bara en vårdnadshavarna godkänner 2p

14. Har kommunen en vägledning eller motsvarande för att rutinmässigt ställa frågor om våld inom socialtjänstens verksamheter?

Ja 3p

Nej 0p

15. Säkerställer kommunen att alla medarbetare på socialtjänsten har grundläggande kunskaper om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

Ja 3p

Nej 0p

16. Har handläggare som utreder behov hos våldsutsatta vuxna och barn som upplevt våld och förövare gått fördjupande utbildningar om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

Ja, samtliga handläggare 3p

Ja, men inte alla handläggare 2p

Nej 0p

17. Har socialchef eller motsvarande gått utbildning kring mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

Ja, fördjupad utbildning 3p

Ja, grundläggande utbildning 2p

Nej 0p

Manifest

Sverige är ett av världens minst ojämställda länder.

Ändå är mäns våld mot kvinnor ett av våra största samhällsproblem. Tusentals kvinnor och barn söker skydd på landets kvinnojouurer varje år. Varje dag sker runt 100 våldtäkter. Vart tionde barn tvingas uppleva pappas våld mot mamma. Över hela världen är mäns våld ett hinder för kvinnors och barns mänskliga rättigheter.

Unizons medlemmar stöttar, skyddar, förebygger och påverkar. Jourerna kämpar för kvinnors och barns rättigheter varje dag. Allt utifrån en kunskap om våld, genus och makt.

Vi som arbetar med våldets konsekvenser ser möjligheterna att förebygga. Vi tror på att bryta kopplingen mellan manlighet och våld. Vi vill se en värld där varje individ får växa upp fri från stereotypa föreställningar om kön. Vi vet att arbetet mot mäns våld mot kvinnor går hand i hand med arbetet för jämställdhet.

Vi tror på att vända på perspektiven, kliva in på nya arenor och synliggöra att mäns våld mot kvinnor inte är en isolerad fråga. Överallt i samhället finns anhöriga, kollegor, chefer, ideellt aktiva, politiker och många fler med makt att göra skillnad. Alla vinner på ett jämställt samhälle fritt från våld, och alla behövs i arbetet för att uppnå det. Unizon utmanar var och en att börja med sig själv och sitt närmaste sammanhang.

Unizon samlar kvinnojouurer, tjejjourer, ungdomsjouurer och jouurer mot sexuella övergrepp. Medlemmarna är förbundets förankring i verkligheten och i vardagen. Genom att vara en unison röst för jourerna kan vi hjälpa våldsutsatta kvinnor och barn att bli hörda. Tillsammans skapar vi **ett jämställt samhälle fritt från våld.**

I Kvinnofridsbarometern 2019 undersöker Unizon för tredje gången kommunernas ambitionsnivå och verksamhet i arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Vi har rankat kommunerna och skickar med en lista på uppmaningar för ett bättre kvinnofridsarbete.

Undersökningen omfattar rutiner och handlingsplaner, utbildning och mandat, samt hur kvinnofridsarbetet är organiserat. Vi tittar också på faktisk verksamhet; stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor och barn, förebyggande arbete, såväl som insatser riktade till förövare.

Mäns våld pågår dagligen ute i landets 290 kommuner. I varenda kommun, från Kiruna i norr till Trelleborg i söder, finns det män som hotar, kränker och misshandlar kvinnor i sin närhet. I varenda kommun finns hem i vilka barn tvingas uppleva pappas våld mot mamma.

Vår förhoppning är att Kvinnofridsbarometern 2019 ska vara till hjälp för att synliggöra både förbättringsområden och goda exempel för att kommunerna ska uppfylla det nationella politiska målet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Unizon samlar över 140 av landets kvinnojourer, tjejjourer, ungdomsjourer och andra stödverksamheter som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld.

www.unizon.se